

Projekts

(Ministru kabineta
2018.gada _____._____
rīkojums Nr._____)

**Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas
politikas īstenošanas plāns 2019. – 2020.gadam**

Rīgā, 2018

Satura rādītājs

Izmantotie saīsinājumi	3
I. Kopsavilkums	4
II. Situācijas raksturojums	7
1. Pilsoniskā sabiedrība un integrācija	7
1.1. Pilsoniskā izglītība.....	8
1.2. Iedzīvotāju līdzdalība.....	9
1.3. Iedzīvotāji, kas pakļauti sociālās atstumtības riskam.....	11
2. Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa	122
2.1. Valoda.....	13
2.2. Piederības sajūta un kultūrtelpas dažādība.....	14
2.3. Sociālā atmiņa – lokālās un eiropeskās vēstures apzināšana, izpēte un izpratne.....	155
2.4. Demokrātiska informācijas telpa un plašsaziņas līdzekļu loma integrācijā	16
3. Jauna integrācijas politikas pārvaldības un koordinācijas modeļa izveide.....	19
3.1. Datus un pierādījumus balstīta integrācijas politikas plānošana	19
3.2. Inovatīva integrācijas politikas plānošana pielietošana	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
III. Teritoriālā perspektīva	43
IV. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu	44

Izmantotie saīsinājumi

ĀM –	Ārlietu ministrija
ES –	Eiropas Savienība
IeM –	Iekšlietu ministrija
IZM –	Izglītības un zinātnes ministrija
KM –	Kultūras ministrija
LM –	Labklājības ministrija
LNB –	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNKC –	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
LU –	Latvijas Universitāte
LVA –	Latviešu valodas aģentūra
LTV –	Latvijas Televīzija
MK –	Ministru kabinets
NAP –	Nacionālās attīstības plāns
NEPLP –	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
NVO –	Nevalstiskās organizācijas
PMIF –	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
PMLP –	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PUA –	Pastāvīgās uzturēšanās atļaujas
SIF –	Sabiedrības integrācijas fonds
TUA –	Termiņuzturēšanās atļaujas
VISC –	Valsts izglītības satura centrs
CSP –	Centrālās statistikas pārvalde

I. Kopsavilkums

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plāns 2019. – 2020.gadam (turpmāk – Plāns) ir izstrādāts, lai nodrošinātu turpinājumu Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs 2012. – 2018.gadam¹ (turpmāk – Pamatnostādnes) noteikto mērķu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanai. Pamatnostādņēs izvirzītie politikas mērķi (Pilsoniskā sabiedrība un integrācija; Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa; Saliedēta sociālā atmiņa) joprojām ir aktuāli saliedētas sabiedrības veidošanai.

Nemot vērā to, ka Pamatnostādņu darbības termiņš beidzas 2018.gadā, bet Nacionālās attīstības plāna darbības termiņš noslēdzas 2020.gadā, jānodrošina politikas nepārtrauktība un pēctecība līdz jauna Nacionālās attīstības plāna perioda sākumam 2021.gadā.

Līdz ar to Plāns ir uzskatāms par pārejas perioda plānu, lai jau nākamajā nozares politikas plānošanas ciklā (2021. – 2027.gads) panāktu harmonizāciju ar Nacionālā attīstības plāna darbības termiņiem, saskaņā ar MK noteikumos² noteikto kārtību.

Plāna struktūrā saglabāti galvenie Pamatnostādņēs noteiktie uzdevumi.

1. Rīcības virziens: Pilsoniskā sabiedrība un integrācija

1.1. Izglītēt sabiedrību par pilsoniskās līdzdalības iespējām.

1.2. Veicināt iedzīvotāju līdzdalību, nodrošinot ilgtspējīgus atbalsta mehānismus

1.3. Veicināt iecietību un sociāli atstumto grupu iekļaušanos sabiedrībā.

2. Rīcības virziens: Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa

2.1. Stiprināt latviešu valodas lietotprasmi

2.2. Nostiprināt Latvijas kultūrtelpu kā sabiedrību saliedējošu pamatu

2.3. Stiprināt piederības sajūtu Latvijai un vienotu vēsturisko vērtību apzināšanos.

2.4. Veidot kvalitatīvu, demokrātisku informācijas telpu un palielināt plašsaziņas līdzekļu lomu integrācijā un nacionālās identitātes stiprināšanā.

3. Rīcības virziens: Jauna integrācijas politikas pārvaldības un koordinācijas modeļa izveide.

3.1. Nodrošināt datus un pierādījumus balstītu integrācijas politikas plānošanu

3.2. Nodrošināt inovatīvu integrācijas politikas plānošanas metožu izstrādi

Balstoties uz pētījumos identificēto, Plānā ir iekļautas atsevišķas izmaiņas salīdzinājumā ar Pamatnostādņēm:

1) diasporas politikas jautājumi Plānā netiks atspoguļoti, bet tiks izstrādāts plāns sadarbībai ar diasporu, par kuru būs atbildīga ĀM;

2) sociālās atmiņas jautājumi tiek skatīti kā nacionālās identitātes daļa un vairs netiek izdalīts kā atsevišķs rīcības virziens;

3) daļa no Pamatnostādņēs definētajiem informatīvās vides jautājumiem šobrīd kļuvuši par mediju politikas daļu,³ tomēr tie Latvijas sabiedrisko mediju jautājumi, kas netika iekļauti Latvijas mediju politikas pamatnostādņu 2016. – 2020.gadam īstenošanas plānā, bet kuru pēctecība ir svarīga, ir saglabāta kā Plāna daļa.

¹ Ministru kabineta 2011.gada 20.oktobra rīkojums Nr.542 „Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēm 2012.–2018.gadam”.

² Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumi Nr.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”.

³ Ministru kabineta 2016.gada 8.novembra rīkojums Nr.667 „Par Latvijas mediju politikas pamatnostādņēm 2016.–2020.gadam”, Ministru kabineta 2016.gada 8.novembra rīkojums Nr.666 „Par Latvijas mediju politikas pamatnostādņu 2016.-2020.gadam īstenošanas plānu”.

Nemot vērā to, ka Pamatnostādņu īstenošana nav noslēgusies un nav veikts to ieviešanas izvērtējums, Plāns balstīts uz šajā brīdī pieejamajiem izvērtējumiem un pētījumiem:

- NAP vidustermiņa izvērtējums – Pārresoru koordinācijas centra Nacionālās attīstības plāna 2014. – 2020.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums „Kā Latvija sasniedz tās attīstības mērķus?”, 2017.
- Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centra ekspertu ziņojums „Vienojošas nacionālās identitātes un Latvijas kultūrtelpas nostiprināšana: Priekšlikumi sabiedrības integrācijas politikas plānam 2019. – 2025.gadam”, 2017.
- Mazākumtautību līdzdalība (2015, 2017) - Nodibinājuma „Baltic Institute of Social Sciences” pētījums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, 2015. Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta analītiskais ziņojums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, 2017.
- Trešo valstu pilsoņu integrācijas pētījums – Nodibinājuma „Baltic Institute of Social Sciences” pētījums „Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā 2017”, 2017.
- Starptautiskais pilsoniskās izglītības pētījums.
- Pētījums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, Baltijas Sociālo zinātņu institūts (2017).
- Pētījums „Motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu potenciālās mērķa grupas profilēšana un vajadzību izpēte”, Baltijas Sociālo zinātņu institūts (2017).
- Pētījums „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas jomu analīze Latvijā, novērtējot „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam” īstenošanu laika posmā no 2012. – 2014.gadam, Baltijas Sociālo zinātņu institūts (2015).
- Mediju monitoringa rezultāti par romu atspoguļojumu Latvijas medijos laika posmā 2013. – 2014.gadam, Latvijas Cilvēktiesību centrs (2015)
- Pētījums „Romi Latvijā” projekta „Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” ietvaros. „Latvijas Fakti” (2015).
- „DNB Latvijas barometrs” nr.85. „Valsts svētki un patriotisms”, 2015.gada novembris.
- Ziemeļvalstu Ministru padomes analītiskais pārskats „Trust – the Nordic Gold”.

Plāna izstrādē tika iesaistītas KM atbildības jomu konsultatīvās padomes, t.sk. Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome (t.sk. padomes izveidotā darba grupa diasporas politikas jautājumos), Mazākumtautību nevalstisko organizāciju pārstāvju konsultatīvā komiteja, Romu integrācijas politikas īstenošanas un koordinācijas konsultatīvā padome un Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai.

Lai Plānā iekļautās problēmas un izvēlētie risinājumi ne tikai turpinātu jau pamatnostādnēs aizsāktos rīcības virzienus, bet atbilstu arī aktuālajai situācijai Latvijas sabiedrībā, Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas centrs 2017.gadā sagatavoja

priekšlikumus sabiedrības integrācijas politikas plānam⁴. Priekšlikumu izstrādes sākumā un beigās notika fokusgrupu diskusijas par plāna tēmām (pilsoniskās sabiedrības attīstība un sabiedrības saliedētība; nacionālās identitātes, valodas un kultūrtelpas stiprināšana; trešo valstu pilsoņu integrācija; diasporas politikas attīstība). Ievada diskusijas ļāva noskaidrot partneru un institūciju viedokļus, savukārt noslēguma diskusiju uzdevums bija pārliecināties, vai arī citi eksperti, kā arī institūciju un organizāciju pārstāvji, kuri šo jautājumu risināšanā tiek iesaistīti retāk, piekrīt, ka sākotnējie uzstādījumi ir aktuāli un prasa risinājumus.

Sabiedrības integrācijas mērķi ir iekļauti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam⁵ un Nacionālajā attīstības plānā⁶, kā arī citos Latvijas politikas plānošanas dokumentos. Nacionālās drošības koncepcijā⁷ uzmanība ir pievērsta tam, ka sabiedrības integrācijas un informatīvās vides situācijas jautājumi ir nozīmīgi nacionālās drošības kontekstā. Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013. – 2019.gadam⁸ ir domāts par pilsoniskās līdzdalības veicināšanu, iesaistot sabiedrību vietējās un reģionālās attīstības dokumentu sagatavošanā un apspriešanā. Konceptuālā ziņojuma par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi⁹ ieviešana ir radījusi iespēju Latvijas nevalstiskajām organizācijām konkursa kārtībā saņemt Latvijas valsts budžeta atbalstu gan pašu organizāciju kapacitātes celšanai, gan projektu ieceru īstenošanai. Ņemot vērā sociālo mediju nozīmes un ietekmes pieaugumu uz cilvēku ikdienā pieņemtajiem lēmumiem, arvien vairāk palielinās Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēs 2014. – 2020.gadam¹⁰ skatīto pakalpojumu nozīme, t.sk. informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju un starpnieku atbildība par nelegāla satura (piemēram, naida runa un diskriminācija) izplatīšanu.

Atsevišķi nozaru attīstības plānošanas dokumenti (Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam¹¹, Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam¹², Jaunatnes politikas īstenošanas plāns 2016. – 2020.gadam¹³) definē mērķus, uzdevumus un piedāvā risinājumus dažādu sabiedrības grupu – skolēnu, jauniešu, pieaugušo, mazākumtautību u.c. – izglītības, izpratnes un līdzdalības prasmju attīstīšanai un iesaistīšanai sabiedrībai nozīmīgos procesos. Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam¹⁴ dod iespēju attīstīt dzīvei pilsoniskā sabiedrībā nepieciešamās prasmes – valodu zināšanas, iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā u.tml. Eiropas Savienības programma romu integrācijai¹⁵ un Latvijas rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā

⁴ Mieriņa I., Ose L., Kaprāns M., Lāce A. (2017.) Vienojošas nacionālās identitātes un Latvijas kultūrtelpas nostiprināšana. Ekspertu ziņojums. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/petijumi-un-publicakcijas>

⁵ Saeimas 2010.gada 10.jūnija Paziņojums par Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam apstiprināšanu.

⁶ Saeimas 2012.gada 20.decembra paziņojums „Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.-2020.gadam”.

⁷ Saeimas 2015.gada 26.novembra paziņojums „Par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu”.

⁸ Ministru kabineta 2013.gada 29.oktobra rīkojums Nr.496 „Par Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.-2019.gadam”.

⁹ Ministru kabineta 2015.gada 16.decembra rīkojums Nr.792 „Par konceptuālo ziņojumu „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi””.

¹⁰ Ministru kabineta 2013.gada 14.oktobra rīkojums Nr.468 „Par Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam”.

¹¹ Saeimas 2014.gada 22.maija paziņojums „Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam apstiprināšanu”.

¹² Ministru kabineta 2014.gada 3.novembra rīkojums Nr.630 „Par Valsts valodas politikas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam”.

¹³ Ministru kabineta 2016.gada 14.aprīļa rīkojums Nr.256 „Par Jaunatnes politikas īstenošanas plānu 2016.-2020.gadam”.

¹⁴ Ministru kabineta 2015.gada 12.maija rīkojums Nr.244 „Par Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam”.

¹⁵ Eiropas Komisijas 2011.gada 5.aprīļa paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai COM(2011) 173 „Programma attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām līdz 2020.gadam”.

aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā¹⁶ ir dokumenti, kuru mērķis ir izveidot sistēmu atbalsta nodrošināšanai dažām no visvairāk diskriminētajām sabiedrības grupām.

Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam „Radošā Latvija”¹⁷ mērķi un uzdevumi attiecas uz jomām – mākslu, kultūru un citām radošām izpausmēm, kuras ikdienā palīdz atvieglot savstarpējo saziņu.

II. Situācijas raksturojums

1. Pilsoniskā sabiedrība un integrācija

Cilvēki, kas jūtas piederīgi Latvijai, labprāt dzīvo, strādā un veido ģimeni savā valstī un atbalsta savu valsti, iesaistoties pilsoniskās aktivitātēs. Tie, kas sadarbojas ar citiem, daudz veiksmīgāk var reaģēt uz pēkšņiem izaicinājumiem – gan izturēt iespējamus satricinājumus, gan izmantot jaunas iespējas. Sabiedrība ar augstu iedzīvotāju savstarpējo uzticību ir spējīgāka virzīt ekonomikas attīstību globālajā laikmetā, un cilvēki ir apmierinātāki ar dzīvi.¹⁸

Saskaņā ar NAP vidustermiņa izvērtējumu¹⁹ iedzīvotāju pilsoniskā aktivitāte lēnām, bet pieaug – visbiežāk iedzīvotāji savu pilsonisko aktivitāti apliecinājuši, piedaloties vēlēšanās (52%). Salīdzinājumā ar citām valstīm²⁰ pilsoniskās aktivitātes rādītāji Latvijā, līdzīgi kā citās Austrumeiropas valstīs, uzskatāmi par zemiem. Ja Latvijā par pilsoniski aktīviem var uzskatīt kopumā 9% iedzīvotāju, tad Rietumeiropas valstīs tādi caurmērā ir aptuveni 25%, bet Skandināvijas valstīs – vismaz katrs trešais. Lai arī Eiropas Sociālā pētījuma dati, kā arī Latvijas pilsoniskās sabiedrības monitoringa dati liecina par salīdzinoši mazu to iedzīvotāju daļu, kas iesaistīti biedrību un nodibinājumu darbībā, jāatzīst, ka Latvijā pastāv sabiedrības pašorganizēšanās mehānismi, kas līdz šim nav novērtēti kā nozīmīgs resurss. Latvijas iedzīvotāju iesaistīšanās dziesmu un deju svētku kustībā ir unikāla parādība, kas nav raksturīga citām Eiropas valstīm (izņemot Igauniju un Lietuvu). Tradīcijās un kultūrā balstīta kustība veido organizētas iedzīvotāju kopienas, kurām piemīt potenciāls būt par pamatu sabiedrībai svarīgu lēmumu pieņemšanā.

Iedzīvotāju līdzdalība ir cieši saistīta ar spēju sadarboties, kas savukārt atkarīga no spējas savstarpēji uzticēties. Atbilstoši 2015.gada Eiropas Sociālā pētījuma datiem Latvijas iedzīvotāju savstarpējās uzticēšanās īpatsvars ir 51%, salīdzinājumam, augstākais rādītājs ir Norvēģijā – 88%, Somijā 87%, Dānijā 86%.²¹ Uzticēšanās trūkums rada problēmas, kas ietekmē cilvēku spēju sadarboties kopīgu mērķu labā un rezultātā pazeminās valsts funkcionalitāte un konkurētspēja. Uzticēšanās ir svarīgs priekšnoteikums ne vien apmierinātībai ar dzīvi, bet arī ekonomikas izaugsmei, tirgus ekonomikas efektivitātei un valsts konkurētspējai.

¹⁶ Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojums Nr.759 „Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā”.

¹⁷ Ministru kabineta 2014.gada 29.jūlija rīkojums Nr.401 „Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija””.

¹⁸ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam. Plāns ir pieejams PKC mājas lapā http://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/20121220_NAP2020%20apstiprinats%20Saeima_1.pdf

¹⁹ Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums. Ziņojums ir pieejams PKC mājas lapā https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2020%20vidusposma%20zinojums%20final_1.pdf

²⁰ Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2016.) Pilsoniskā sabiedrība datos: Eiropas Sociālā pētījuma rezultāti. Dati ir pieejami https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/it_062916_nvomemor1.pdf

²¹ Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums.

Ziemeļvalstu Ministru padomes publicētajā ziņojumā „Uzticēšanās – Ziemeļvalstu zelts”²² Ziemeļvalstu uzticēšanās fenomena izcelsme skaidrota no diviem aspektiem, pirmkārt, tā atkarīga no iedzīvotāju iesaistīšanās, gan darba tirgū, gan pilsoniskajā sabiedrībā, otrkārt, tā balstās uz ilgtspējīgiem, sistēmiskiem institucionāliem mehānismiem, kas rosina pašārvību un politisko uzticēšanos.

1.1. Pilsoniskā izglītība

Iedzīvotāju līdzdalība ir cieši saistīta ar pilsonisko izglītību – izpratni par demokrātiju un prasmēm līdzdarboties. Šobrīd nav pieejami dati, kas raksturotu Latvijas pieaugušo līdzdalības prasmes, bet kopš 2009.gada Latvija regulāri piedalās starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījumā, kas pēc vienotas metodoloģijas veic skolēnu (14 – 15 gadu vecumā) pilsonisko zināšanu analīzi²³.

Latvijas skolēnu sasniegumi pilsoniskās izglītības testā ir salīdzinoši zemi – vidējie rezultāti ir zemāki par visu Eiropas valstu skolēnu sasniegumiem, izņemot Maltu un Bulgāriju. Līdzīga aina paveras arī aplūkojot skolēnu sadalījumu pa pilsoniskās izglītības kompetenču līmeņiem. Augstākajā līmenī Latvijā ir tikai 19% skolēnu, kas ir viszemāk Eiropas valstu salīdzinājumā.

Salīdzinot Baltijas jūras reģiona valstu skolēnu atbildes par apgūtajām tēmām skolā, Zviedrijas skolēni visvairāk ir norādījuši, ka viņi daudz laika no mācību procesa ir mācījušies par pilsoņu balsošanas iespējām dažāda mēroga vēlēšanās (80%), likumdošanas izmaiņām (82%), dabas aizsardzību (84%) un ārpolitikas tēmām un notikumiem (75%). Līdzīgi rezultāti ir vērojami arī citu Skandināvijas valstu skolēnu atbildēs. Latvijas skolēnu atbildes ir līdzīgākas nevis Ziemeļvalstu, bet citu postsociālistisko valstu (Igaunija, Lietuva, Slovēnija u.c.) skolēnu viedoklim. Skolēni Latvijā kā pilsoniskās izglītības satura pamattēmu izceļ dabas aizsardzību (84%), bet tēmas par balsošanu dažāda līmeņa vēlēšanās, likumdošanas procesu, problēmu risināšanu sabiedrībā, ārpolitikas jautājumus un ekonomiku kā nozīmīgus min tikai 40-50% jeb mazāk nekā puse aptaujāto skolēnu.

Latvijas skolēniem ir vieni no zemākajiem vidējiem rādītājiem skolēnu izpratnē par to, cik svarīga ir personiskā atbildība par pilsoniskumu. Latvijas skolēnu uzticības līmenis cilvēkiem kopumā kopš ICCS 2009 ir krities par 11%.

2015.gadā veiktā Jaunatnes politikas monitoringa²⁴ dati liecināja, ka kopumā jauniešu līdzdalības aktivitāte Latvijā nav augsta – tikai aptuveni 1/4 jauniešu regulāri (vismaz 12 reizes gadā jeb vismaz reizi mēnesī) piedalās kādās sociālās, sabiedriskās vai interešu aktivitātēs. Tikai 10% jauniešu ir aktīvi skolas aktivitātēs (skolu vai studentu pašpārvaldes, skolas pasākumi) un tikai 6% – sabiedriskās un sociālās aktivitātēs (dalība nevalstiskajās organizācijās, labdarības pasākumos, brīvprātīgajā darbā, vides sakopšanā u.tml.). Viszemākā ir jauniešu aktivitāte politiskajās aktivitātēs (dalība partiju darbā, politiskās diskusijās u.tml.) – tikai 2% tādās iesaistās regulāri.²⁵

²² Nordic Council of Ministers (2017) Analysis Report „Trust – the Nordic gold”; Ziņojums ir pieejams <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1095959/FULLTEXT02.pdf>

²³ Čekse, I., Geske, A. un Pole, O. (2016) Pilsoniskās izglītības problēmas un izaicinājumi. Pētījums ir pieejams https://www.ipi.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Chekse_Geske_Pole_Pilsoniskas_izglitiba_problemas_un_izaicinajumi2017.pdf

²⁴ SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” (2015.) Jaunatnes politikas monitorings 2015. Pētījuma rezultātu ziņojums. Ziņojums ir pieejams http://www.izm.gov.lv/images/statistika/petijumi/jaunatne/IZM_Jaunatnes-politikas-monitorings_2015_Laboratory.pdf

²⁵ IZM (2013.) Jaunieši Latvijā: Aktivitāte, mobilitāte, līdzdalība. 2008.-2013. http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2013/Jauniesi-Latvija_2008-2013.pdf

1.2. Iedzīvotāju līdzdalība

Uz 2018.gada 1.februāri Uzņēmumu reģistrā reģistrētas 22 412 biedrības un nodibinājumi. Kopš 2016.gada 1.janvāra spēkā ir MK 2015.gada 22.decembra noteikumi Nr.779 „Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi”, kas paredz biedrībām un nodibinājumiem iespēju reģistrēt darbības jomu. Pavisam definētas 15 darbības jomas, no kurām lielākā daļa saistīta ar specifisku nozaru darbību – vide, veselība, sociālais atbalsts, izglītība, kultūra u.c. Organizāciju darbībā joprojām ir aktuāls finanšu līdzekļu piesaistes jautājums un valsts atbalsts pilsoniskās sabiedrības attīstībai. 2015.gadā tika izstrādāta NVO fonda koncepcija, kas kalpoja par pamatu valsts budžeta programmas „NVO fonds” izveidei. Raugoties no kopējā pieprasījuma viedokļa, NVO fonda pieejamais finansējums 400 000 *euro* gadā nav pietiekams, tādēļ arvien aktuālāka ir diskusija par NVO sektoram pieejamajiem finanšu avotiem un to sadales kārtību.

Publiski pieejamās informācijas analīze liecina, ka salīdzinoši labākā situācijā ir organizācijas, kuru darbība identificējama ar kādu no nozarēm. Tas ļauj organizācijai pretendēt uz valsts pārvaldes uzdevumu izpildi, līdz ar to arī iegūstot nozares attīstībai paredzētos valsts budžeta līdzekļus. NVO fonda Stratēģiskās plānošanas komitejā iesaistītās organizācijas, kā arī Ministru kabineta un NVO sadarbības memoranda padomē iesaistītās organizācijas ir paudušas viedokli, ka visproblemātiskāk ir nodrošināt finansējumu organizācijām, kuru darbība ir pārnazaru, vai klasiskām interešu aizstāvības un cilvēktiesību organizācijām. Būtisks šķērslis finansējuma piesaistei bieži vien ir arī nepamatoti augstā birokrātija, kas tiek prasīta no finansējuma devēju puses. Tas rada nesamērīgas pūles un administratīvus ieguldījumus attiecībā pret salīdzinoši nelielu finanšu resursu ieguvumu.

Tajā pašā laikā Valsts kancelejas apkopotā informācija liecina, ka valsts pārvaldes sadarbība ar NVO uzlabojas – palielinās noslēgto līdzdarbības līgumu skaits, kā arī palielinās to tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentu skaits, kuru izstrādes darba grupās bija iekļauts NVO pārstāvis – 2009.gadā 112, 2015.gadā – 266, 2016.gadā 137 projekti (jāpiebilst, ka kopējais izstrādāto tiesību aktu un attīstības plānošanas dokumentu skaits samazinās).²⁶ Šie dati liecina, ka NVO ir nozīmīgs valsts pārvaldes partneris, kas aktīvi tiek iesaistīts pārvaldes lēmumu sagatavošanā, tomēr jāņem vērā, ka kvalitatīvas ekspertīzes saņemšanai nepieciešami arī ieguldījumi NVO sektora stiprināšanā. Latvijas mērogā vienīgā platforma, kurā tiek diskutēts par horizontāliem nevalstiskā sektora darbībai un attīstībai aktuāliem jautājumiem, tika izveidota 2005.gadā, tā brīža Ministru prezidentam un 57 nevalstiskajām organizācijām parakstot Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memorandu (līdz šim Memorandu parakstījušas vairāk kā 400 nevalstiskās organizācijas). Memorands tika izstrādāts un 2014. gadā aktualizēts ar mērķi sekmēt efektīvas un sabiedrības interesēm atbilstošas valsts pārvaldes darbību, nodrošinot pilsoniskās sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanas procesos. Memoranda īstenošanu praktiski nodrošina Memoranda īstenošanas padome, kura, sagatavojot un apstiprinot vidēja termiņa darbības prioritātes un ikgadējo darba plānu²⁷ un katru mēnesi sanākot uz sēdēm (sēdes ir atklātas un tām tiek nodrošinātas tiešraides, kā arī videoieraksts pēc sēdes ir publiski pieejams MK tīmekļvietnē), kā arī rīkojot ikgadēju konferenci, nodrošina iespējas sadarboties nevalstiskajam sektoram un valsts pārvaldes institūcijām sabiedrības līdzdalības iespēju sekmēšanā.

Jaunākie CSP dati liecina, ka 38% Latvijas iedzīvotāju pieder mazākumtautībām. Balstoties uz Uzņēmumu reģistra rīcībā esošo informāciju, reģistrēts vairāk nekā 460 tādu biedrību un nodibinājumu, kuru statūti liecina par darbu ar mazākumtautībām. Taču daudzas

²⁶ VK 2016. gada publiskais pārskats, 15.lp, pieejams - http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/page/attachments/valsts_kancelejas_2016.gada_parskats.pdf

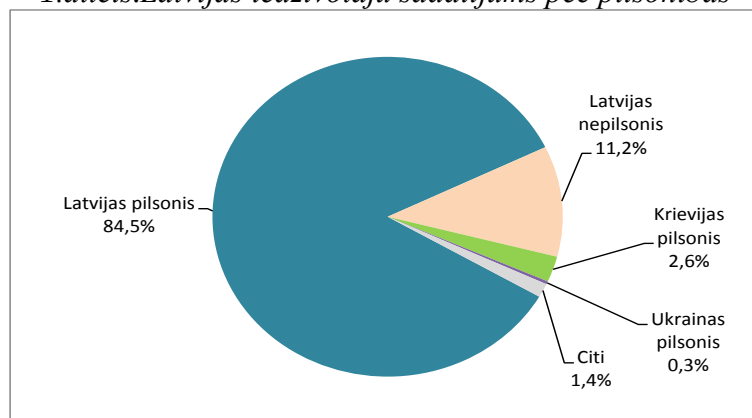
²⁷ Pieejams MK tīmekļvietnē - http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/memoranda_padomes_darba_plans_2018_sken.pdf

no tām ir uzskatāmas par saistītajām, ne tieši mazākumtautību, organizācijām (to vidū valodu mācību centri, dažādu tautu deju studijas, sadarbības organizācijas starp Latviju un citām pasaules valstīm, sadraudzības biedrības starp latviešiem un citu tautību pārstāvjiem u.tml.). Pēc detalizētākas izpētes iespējams secināt, ka Kopējais mazākumtautību biedrību skaits Latvijā šobrīd ir 324. Aplūkojot mazākumtautību organizāciju darbības mērķi, var secināt, ka katra otrā organizācija tiecas saglabāt un attīstīt konkrētu kultūru (51% jeb 165). 12% mazākumtautību biedrību un nodibinājumu darbības mērķis ir kādas sabiedrības grupas interešu pārstāvēšana. Savukārt 37% organizāciju darbība ir vērsta uz abu iepriekš minēto mērķu īstenošanu.

KM kopš 2013.gada organizē Mazākumtautību forumu, kas ik gadu pulcē ap 200 mazākumtautību biedrību pārstāvju no visiem Latvijas reģioniem. Forums izveidojies par diskusiju platformu, kurā tiek apspriesti aktuāli līdzdalības jautājumi. Forumu rezultāti tiek apstiprināti KM Mazākumtautību organizāciju konsultatīvajā padomē un kļūst par pamatu jaunu pasākumu veidošanai un plānošanai nākamā budžeta gada ietvaros, tādējādi kļūstot par reālu ietekmes mehānismu, kas veido savstarpēju uzticēšanos un sadarbību. Mazākumtautību pētījums liecina, ka mazākumtautību pārstāvji, kuri iesaistās organizāciju darbā, ir labāk informēti un atvērtāki līdzdalībai. Izteiktāka ir arī šo dalībnieku lojalitāte pret valsti. Līdzšinējie atbalsta mehānismi parasti sasniedz aktīvākās organizācijas, bet mazākās organizācijas paliek ārpus nodrošinātajiem atbalsta instrumentiem – reģionu NVO atbalsta programmas, NVO fonda programmas u.c. Reģionālo atbalsta centru pieredze liecina, ka mazākumtautību organizācijām joprojām nepieciešams atbalsts finansējuma piesaistē un palīdzība veiksmīgu projektu pieteikumu sagatavošanā. No šī aspekta, kā veiksmīgas vērtējamas programmas, kas vērstas uz organizāciju kapacitātes stiprināšanu.

Latvijā turpina pieaugt trešo valstu pilsoņu ar termiņuzturēšanās un pastāvīgās uzturēšanās atļaujām skaits. Vairums Latvijā dzīvojošo ārvalstnieku ir Krievijas pilsoņi. Saskaņā ar PMLP datiem²⁸, 2017.gada 1.jūlijā Latvijā dzīvoja 42 394 Krievijas pilsoņi ar pastāvīgās uzturēšanās atļaujām, kas veidoja 81% no visiem ārvalstniekiem. Kopumā trešo valstu pilsoņi veido 4,3% no Latvijas sabiedrības.

1.attēls.Latvijas iedzīvotāju sadalījums pēc pilsonības

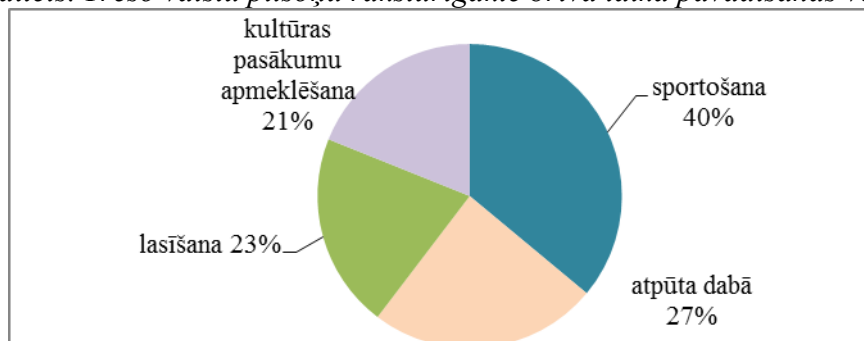

Analizējot trešo valstu pilsoņu nodomus uzturēties Latvijā noskaidrots, ka 31% aptaujāto vēlas palikt Latvijā pavisam un 25% – ilgāk kā piecus gadus. Papildus plāniem palikt Latvijā 2017.gada aptaujā tika noskaidrots par trešo valstu pilsoņu nodomiem iegūt Latvijas Republikas pilsonību. Kopumā 26% aptaujāto atzīst, ka vēlētos iegūt Latvijas pilsonību. Nodoms iegūt Latvijas pilsonību ir būtiski atkarīgs no plāniem uzturēties Latvijā – jo ilgāk respondenti plāno uzturēties Latvijā, jo lielāks to īpatsvars atzīst, ka vēlas iegūt Latvijas Republikas pilsonību. Tādējādi 51% aptaujāto, kas vēlētos palikt Latvijā pavisam,

²⁸ PMLP statistika uz 2017.gada 1.jūliju.

apsver šo iespēju.²⁹ Līdz šim lielākā daļa pasākumu šai mērķa grupai nodrošināti Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda ietvaros un pēctecīgi Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ietvaros. Vērtējot trešo valstu pilsoņu līdzdalību sabiedrības dzīvē, pētījumā secināts³⁰, ka tā ir drīzāk sabiedriski mazaktīva grupa: mazāk aktīvi ir pilnas slodzes darba strādājošie, savukārt, lielāka interese par dažādiem pasākumiem, sabiedrisko un brīvprātīgo darbu ir tiem, kas ieradušies ģimenes apvienošanas nolūkos vai nestrādājošām personām, kas Latvijā iegādājušās nekustamo īpašumu. Trešo valstu pilsoņu raksturīgākie brīvā laika pavadīšanas veidi ir sportošana, atpūta dabā, lasīšana un kultūras pasākumu apmeklēšana.

2.attēls. Trešo valstu pilsoņu raksturīgākie brīvā laika pavadīšanas veidi

1.3. Iedzīvotāji, kas pakļauti sociālās atstumtības riskam³¹

Nopietns šķērslis līdzdalībai un savstarpējai sadarbībai ir sabiedrībā pastāvoši aizspriedumi un neiecietības izpausmes.

Neiecietībai pakļautas tādas sabiedrības integrācijas mērķa grupas, kā romi, personas, kurām piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss, kā arī tie jauniebraucēji, kuru ārējais izskats vai kultūras atšķirības ir vizuāli pamanāmas.

Sabiedrības saliedētības politikas ekspertu grupas ziņojumā³² un 2015.gada pētījumā „Romi Latvijā”³³ ir konstatēts, ka, neskatoties uz romu kopējās situācijas uzlabošanos, romi vēl joprojām ir pamatoti uzskatāmi par nabadzības, kā arī sociālās atstumtības riskam izteikti pakļauto Latvijas iedzīvotāju grupu. Viņi darba tirgū tiek diskriminēti un nodarbinātības iespējas nav vienlīdzīgas ar citu tautību iedzīvotājiem izteikti zemās izglītības un sociāli ekonomiskā stāvokļa dēļ. Romu izglītības līmenis citu etnisko grupu vidū joprojām paliek viszemākajā līmenī: 8,9% aptaujāto romu skolā nav gājuši vispār, 34% romu ir iegūta pamatzglītība, savukārt augstāka par pamatzglītību ir tikai 17,2% romu tautības iedzīvotāju.³⁴

Pētījuma „Romi Latvijā” dati liecina, ka romu vidū strādājošo skaits ir trīs reizes mazāks nekā vidēji Latvijas sabiedrībā kopumā, romu bezdarbnieku grupā izteikti dominē ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars, bet neregistrētā bezdarba īpatsvars romu tautības iedzīvotāju kopā vairākkārt pārsniedz oficiālā bezdarba rādītājus. Aizspriedumos balstīta neuzticība pret romiem no darba devēju puses veicina romu diskrimināciju darba tirgū. 2017.gadā veiktā

²⁹ Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

³⁰ Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

³¹ Šis dokuments attiecas tikai uz šādām sociālās atstumtības riskam pakļautām sabiedrības grupām: romi, trešo valstu pilsoņi un starptautiskās aizsardzības personas.

³² Valsts Prezidenta Raimonda Vējoņa izveidotās Sabiedrības saliedētības politikas ekspertu grupas 2016.gada ziņojums, Rīgā, - 12.lpp. Ziņojums ir pieejams https://www.president.lv/storage/items/PDF/201611_Sabiedr%C4%ABbas_salied%C4%93t%C4%ABbas_zi%C5%86ojums.pdf

³³ Tirgus un sociālo pētījumu centrs „Latvijas Fakti” (2015.) Pētījums „Romi Latvijā”. Rīgā, - 3.lpp. https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integrācija/Romi/Papildu/romi_latvija_petijums_LV.pdf

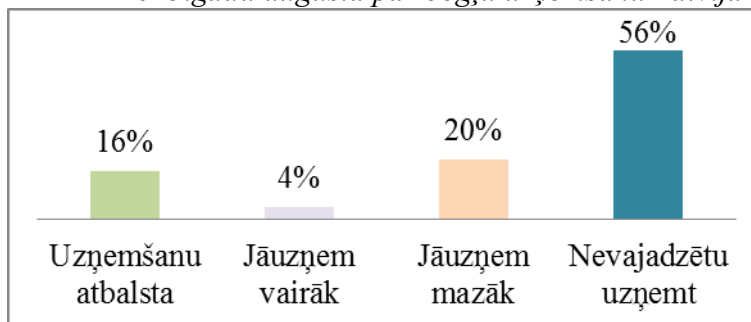
³⁴ Tirgus un sociālo pētījumu centrs „Latvijas Fakti” (2015.) Pētījums „Romi Latvijā”. Rīgā, - 6.lpp

izpētes ziņojumā par sabiedrības izpratnes un informētības līmeni ir konstatēts, ka 82,3% romu, viņi paši vai arī viņu tuvākie ģimenes locekļi, beidzamo triju gadu laikā ir piedzīvojuši situācijas, kad darba devēji atsakās viņus pieņemt darbā tautības dēļ.³⁵ Saskaņā ar 2015.gadā veiktā Eurobarometra pētījuma³⁶ par diskrimināciju ES lielākajai daļai Latvijas iedzīvotāju (49%) nebūtu pieņemami, ja viņu bērnu partneris būtu romu tautības, 34,7% nevēlētos, lai romi dzīvotu kaimiņos.

Romiem nav savas nacionālas valsts, kas varētu atbalstīt viņu kultūras attīstību, kultūras mantojuma saglabāšanu, vēsturiskās atmiņas apzināšanu un pilsonisku līdzdalību. Tāpēc Latvijā gadsimtiem dzīvojošiem romiem Latvijas Republika ir vienīgā valsts, no kuras viņi var saņemt šādu atbalstu.

Jauna mērķa grupa³⁷ ir personas, kurām piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss – patvēruma meklētāji, bēgļi un alternatīvo statusu ieguvušas personas. Kaut arī starptautiskās aizsardzības personu tiesību un iespēju kopums ir būtiski atšķirīgs atkarībā no piešķirtā statusa, galvenās šīs grupas grūtības ir saistītas ne tik daudz ar uzņemšanu un sākotnējo izmitināšanu, bet tieši ar patstāvīgas dzīves uzsākšanu Latvijā, īpaši tādās jomās kā mājoklis, nodarbinātība un vispārējā izglītība. Šīs grupas pārstāvjiem latviešu valodas zināšanu trūkums rada lielākus šķēršļus iekļauties Latvijas sabiedrībā un vidē, nekā tas ir trešo valstu pilsoņiem. Šī grupa ir pakļauta augstākam diskriminācijas riskam nekā trešo valstu pilsoņi, kuru vidū vērojama pozitīva rādītāju dinamika - ja 2009.gadā 41% trešo valstu valstspiederīgo bija saskārušies ar netaisnīgu vai aizvainojošu attieksmi savas etniskās vai reliģiskās piederības dēļ, tad 2017.gadā šis rādītājs ir 20%. Sabiedrības attieksme pret bēgļu uzņemšanu liecina par zināmu viedokļu polarizāciju, tomēr lielākā daļa aptaujāto ir pauduši nostāju pret bēgļu uzņemšanu.

4.attēls. GfK Baltic un LETA veiktā aptauja,
2015.gada augustā par bēgļu uzņemšanu Latvijā

2. Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa

Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur pilnvērtīgi var pastāvēt un attīstīties latviešu tauta, valoda un kultūra, bet ārpus Latvijas ir vēl plašs cilvēku loks ar piederības apziņu Latvijai, kas kopā veido globālu tīklu. Latviešu valoda un kultūra reizē ir arī Latvijas sabiedrību vienojošais pamats, tāpēc sabiedrības, kā arī valsts mērķis ir kopt valodu un gādāt par nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības integrācijas vērtībām ilgtermiņā.³⁸

³⁵ Sabiedrības integrācijas fonds (2017.) Izpētes ziņojums par pašreizējo sabiedrības izpratnes un informētības līmeni un efektīvākajiem informācijas sniegšanas mehānismiem, - 48.lpp.

³⁶ Special Eurobarometer 437: Discrimination in the EU in 2015. <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2077>

³⁷ Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

³⁸ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. - 2020. gadam.

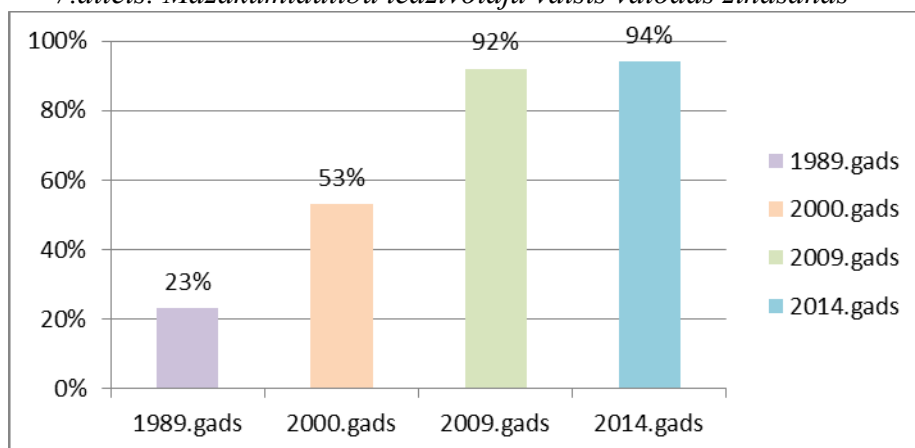
2.1. Valoda

Saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam latviešu valodas saglabāšana un attīstīšana ir atzīta par vienu no veidiem, kā stiprināt piederības sajūtu Latvijas kultūras telpai. Tā arī ir svarīgs priekšnoteikums lai iekļautos Latvijas informācijas telpā. Pēdējo piecu gadu laikā ir pieaudzis latviešu valodas lietotāju īpatsvars mazākumtautību pārstāvju vidū, un visizteismīgāk tas redzams jaunākajās vecumgrupās. Šādi apstākļi paver iespējas stiprināt latviešu valodas lomu starpgrupu komunikācijā, jo paaudžu nomaiņas rezultātā latviešu valodas kā saziņas valodas potenciāls latviešu un Latvijas mazākumtautību vidū palielinās. Proti, kamēr vecākās paaudzes kopīgā sarunvaloda ir drīzāk krievu valoda, nevis latviešu valoda, jaunākās paaudzēs ir vērojama jau pretēja situācija. Jāatzīmē, ka vissliktākie latviešu valodas prasmes rādītāji vēl aizvien ir Latgalē un Rīgā, kur lingvistiskā vide ir visnelatviskākā. Salīdzinoši vājākās valsts valodas pozīcijas šajos Latvijas reģionos veicina krievvalodīgo iedzīvotāju lingvistisko pašizolēšanos.

Latviešu valodas lietošanas intensitāte publiskajā telpā un neformālajās attiecībās nepieaug atbilstoši nozīmīgajam valodas prasmju līmeņa kāpumam. Latvijas vadošie sociālingvisti norāda, ka šādu situāciju veicina pozitīvas lingvistiskās attieksmes trūkums pret latviešu valodu.³⁹ Proti, latvieši joprojām nereti sarunā ar krievu valodā runājošajiem mēdz pāriet uz krievu valodu. Vienlaikus atsevišķi rādītāji liecina par latviešu valodas nostiprināšanos neformālajās attiecībās.⁴⁰

Pozitīvi vērtējams, ka būtiski uzlabojusās to iedzīvotāju latviešu valodas prasmes, kam tā nav dzimtā valoda.

7.attēls. Mazākumtautību iedzīvotāju valsts valodas zināšanas

Latviešu valodas mācību organizatoru vērtējumā pieprasījums pēc latviešu valodas mācībām saglabājas augsts, par ko liecina tas, cik ātrā laikā pēc informācijas izplatīšanas publiskajā telpā par kursu organizēšanu tiek nokomplektētas grupas. Pieprasījums pēc latviešu valodas kursiem ir ne tikai to trešo valstu pilsoņu vidū, kuri ir iebrukuši Latvijā salīdzinoši nesen, bet arī to vidū, kas šeit uzturas vairāk nekā divus gadus. Šajā grupā arvien pieaugot pieprasījums pēc augstāka līmeņa valodas mācībām. Projektu īstenotāju pieredze rāda, ka pirmajos gados, kad Latvijā kļuva pieejami ES fondu, t.sk. Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda līdzekļi, lielākais pieprasījums bija tieši pēc iesācēju līmeņa (A1, A2) grupām. Savukārt, šobrīd vērojama tendence palielināties to kursu dalībnieku skaitam, kurus interesē vidējā līmeņa zināšanu apguve (B1, B2). Netieši tas liecina arī par pieaugošo trešo valstu pilsoņu motivāciju un vajadzību iekļauties Latvijas darba tirgū, ko ir

³⁹ Valodas ekspertu diskusija. 2017. gada 26. maijā, Rīgā.

⁴⁰ Mieriņa I., Ose L., Kaprāns M., Lāce A. (2107.) Vienojošas nacionālās identitātes un Latvijas kultūrtelpas nostiprināšana. Ekspertu ziņojums. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/petijumi-un-publicakijas>

praktiski neiespējami izdarīt ar A1 un A2 līmeni, ņemot vērā, ka šo mērķa grupu raksturo vidējas un augstas kvalifikācijas cilvēki darbaspējīgā vecumā.

Raugoties no pašvaldību perspektīvas, pētījumā iegūtā informācija atklāj, ka tajās pilsētās, kurās ir liels krievvalodīgo iedzīvotāju skaits, pastiprināti tiek domāti par latviešu valodas mācību kursiem, kas atbilst arī trešo valstu pilsoņu vajadzībām. Pašvaldību pārstāvju vērtējumā pieprasījums pēc dažāda zināšanu līmeņa latviešu valodas kursiem ir ļoti augsts. Turklāt pieprasījums nāk no dažādām mērķa grupām - ne tikai trešo valstu pilsoņiem, bet arī no ES pilsoņiem, Latvijas Republikas nepilsoņiem, remigrantiem. Īpaši pieprasīti ir bezmaksas valodas kursi, kas, ņemot vērā šim mērķim pieejamā finansējuma plūsmas nevienmērīgumu, tiek organizēti ar lieliem starplaikiem (piemēram, Daugavpils pašvaldībā tas notiek divas reizes gada – rudenī un pavasarī; Rīgā pieejamība lielā mērā atkarīga no pašvaldības īstenotajiem projektiem).⁴¹ Situācija liecina, ka šobrīd Latvijā nav uz sistēmiskiem pamatiem balstītu mehānismu valsts valodas apguves nodrošināšanai tiem iedzīvotājiem, kuru valodas zināšanas ir nepietiekamas lai veiksmīgi iekļautos sabiedrības dzīvē.

2.2. Piederības sajūta un kultūrtelpas dažādība

Lai tuvotos pamatnostādņēs noteiktajam mērķim – demokrātiskai, saliedētai kopienai, kura nodrošina Latvijas valsts līdzsvarotu attīstību un spēj saglabāt, gan latviešu valodu, gan kultūru, nacionālo identitāti un unikālo kultūrtelpu, gan eiropeiskās demokrātiskās vērtības, nepieciešamas ne vien zināšanas par šīm vērtībām, bet arī dziļāka izpratne un cieņa.

2015.gada DNB Latvijas barometra⁴² rādītāji liecina, ka liela daļa respondentu ir atzinuši sevi par Latvijas patriotiem (67%), tomēr uzmanība jāpievērš izpratnei par to, kas viņuprāt ir patriotisma izpausme. Lielākā daļa (44%) atzīmējusi atbildi „Nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ”. Tāpat rādītāji, kas raksturo apmierinātības iemeslus ar dzīvi Latvijā vairāk ir saistīti ar Latvijas kā teritoriālas vienības vērtībām (dabas vērtība, ekoloģija, ainaviskums). Šāda interpretācija liecina, ka joprojām vāja ir Latvijas valstiskuma vērtība un zināšanas par demokrātijas, tiesiskuma un aktīvas pilsoniskas stājas un atbildības vērtību - tikai 6% minējuši, ka subjektīvo apmierinātību ar dzīvi Latvijā nosaka tas, ka Latvija ir tiesiska valsts un tajā ir demokrātiska pārvaldes sistēma. Tāpat izvēloties Latviju raksturojošus apzīmējumus tikai 14% izvēlējušies apzīmējumu „Eiropiska valsts”. Valstiskuma, jeb nacionālās identitātes apzināšanās un izpratnes problēma vienlīdz skar gan latviešus, gan Latvijas cittautiešus, kas ir neatņemama Latvijas kultūrtelpas daļa vairāku gadsimtu garumā.

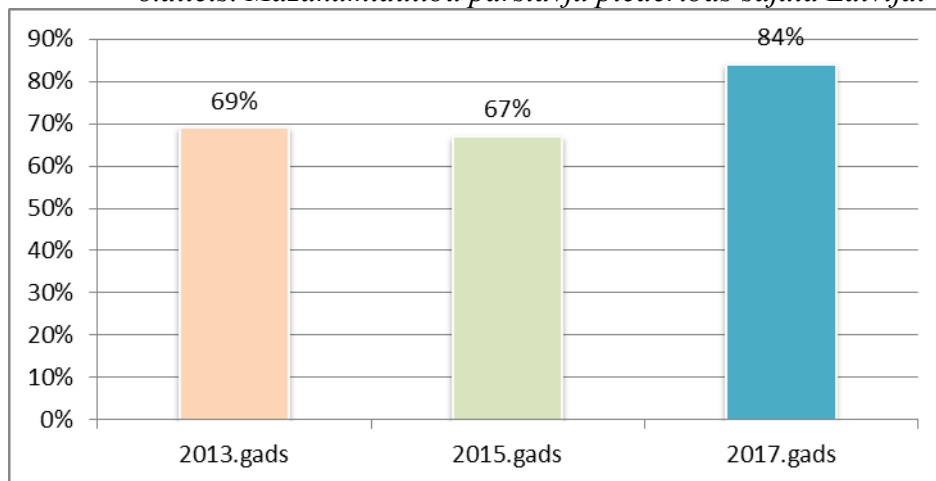
Tradīcijas, kas iedibinātas jau Latvijas brīvvalsts laikā – nacionālo minoritāšu statusa noteikšana, atbalsts mazākumtautību kultūras biedrībām, ir labs pamats valstiskuma apziņas un piederības sajūtas stiprināšanai. Lielākās mazākumtautību kopienas apvienojušās biedrībās un veido aktīvu iedzīvotāju daļu, kas rūpējas par savas kultūras saglabāšanu un attīstību. Pētījums par mazākumtautību līdzdalību⁴³ liecina, ka biedrībās iesaistītie mazākumtautību pārstāvji ir labāk informēti un lojālāki Latvijas valstij. Apzinoties un izprotot kultūras piederību, veidojas individuālā, kopienas, tautas un valsts (nacionālā) identitāte. Atbalsts mazākumtautību biedrībām ir ļāvis nozīmīgi uzlabot piederības rādītājus. Salīdzinot ar 2015.gadu, ievērojami palielinājusies mazākumtautību pārstāvju piederības sajūta Latvijai.

⁴¹ Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

⁴² „DNB Latvijas barometrs” nr.85. „Valsts svētki un patriotisms”, 2015.gada novembris. Ziņojums ir pieejams https://www.dnb.lv/sites/default/files/docs/preses_relizes/dnb-latvijas-barometrs-petijums_nr85.pdf

⁴³ Nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” (2015.) Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā, Rīgā.

8.attēls. Mazākumtautību pārstāvju piederības sajūta Latvijai

Ciešāku piederības sajūtu Latvijai izjūt vecāku paaudžu respondenti, tomēr pēdējos gados ir ievērojami stiprinājusies arī mazākumtautību jauniešu piederības sajūta Latvijai. Ievērojami palielinājies arī mazākumtautību pārstāvju lepnums par piederību Latvijai, īpaši krievu tautības pārstāvju vidū: šogad ar piederību Latvijai lepojas vai drīzāk lepojas 59%, salīdzinot ar 44% 2015.gadā. Puse mazākumtautību pārstāvju uzskata sevi par Latvijas patriotiem, tikai 8% nejūtas piederīgi Latvijas iedzīvotājiem, kas apliecina mazākumtautību veiksmīgu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā.⁴⁴

Kopš 2015.gada būtiski samazinājies to cilvēku skaits, kas Padomju laikus vērtē kā ļoti labus (16% šogad salīdzinājumā ar 29% – 2015.gadā). Uzlabojies neatkarīgās Latvijas laika (1991. – 2017.gads) vērtējums: ja 2015.gadā šo periodu kā drīzāk labu vai ļoti labu vērtēja 29%, tad šobrīd – 44% mazākumtautību pārstāvju. Atbildes liecina, ka, mainoties paaudzēm un uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, nostalgija pēc Padomju laikiem mazināsies. Izmainās arī mazākumtautību pārstāvju svētku svinēšanas paradumi: 9.maija atzīmēšana sāk zaudēt savu lomu, savukārt palielinās 18.novembra un 4.maija atzīmētāju īpatsvars. Mazākumtautību vidū samazinājusies arī gatavība aizbraukt no Latvijas. Ja 2015.gadā 29% plānoja vai pieļāva iespēju aizbraukt, 2017.gadā šādu pozīciju pauž vien 14%. Tomēr jāatzīmē, ka aizceļošanas plāni biežāk ir jauniešiem: 44% jauniešu līdz 25 gadu vecumā un 38% jauniešu vecumā no 25 – 34 gadiem plāno vai pieļauj iespēju aizbraukt no Latvijas, t.sk. iegūt augstāko izglītību. Valsts pārvaldes institūcijas īpašu uzmanību velta dažādu pasākumu rīkošanai valstiskuma un piederības sajūtas valstij stiprināšanas sekmēšanai. Tāpat valsts pārvaldes institūcijas, rīkojot dažādus pasākumus, sadarbojas pilsoniskās aktivitātes sekmēšanā un valsts svētku dienu atzīmēšanā. Aktuāla un sabiedrībā novērtēta tendence ir piedalīties un publiskā vidē organizēt diskusijas par sabiedrībai aktuāliem valsts pārvaldes darbības jautājumiem kā ētiskums un vērtības, trauksmes celšana un citiem, tāpat tiek organizēti arī tradicionāla formāta pasākumi kā atvērto durvju diena valsts pārvaldē

2.3. Sociālā atmiņa – lokālās un eiropēiskās vēstures apzināšana, izpēte un izpratne

Latvijas iedzīvotāju sociālā atmiņa jeb priekšstati par vēsturi ietekmē sabiedrības saliedētību. Pēdējo 15 gadu laikā attieksme pret XX gadsimta notikumiem – Latvijas Republikas proklamēšana, padomju un nacistiskā okupācija, Otrais pasaules karš, PSRS sabrukums un neatkarības atgūšana – ir polarizējusi Latvijas sabiedrību. Šie vēstures notikumi un ar tiem saistītās atceres prakses vēl aizvien uztur simbolisku konfrontāciju starp latviešiem

⁴⁴ Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2017.) Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā.

un krievvalodīgajiem, kam pamatā ir atšķirīgā biogrāfiskā pieredze un atšķirīgi ārējie vēsturisko zināšanu avoti.

Latvijas sociālās atmiņas pētījumi liecina, ka iedzīvotāji kopumā ir kļuvuši tolerantāki pret atšķirīgiem vēsturiskajiem priekšstatiem. Latvijas sabiedriskajā domā valda arī uzskats, ka neviennozīmīgu vēstures notikumu izvērtēšanu būtu labāk atstāt tikai vēsturnieku un citu ekspertu ziņā.⁴⁵ Tomēr sabiedrībā joprojām visaugstāko konflikta potenciālu saglabā padomju okupācijas un Otrā pasaules kara tēmas. Latviešu un krievu valodā runājošo vidū vērojamas nozīmīgas atšķirības attieksmē pret šiem vēsturiskajiem notikumiem, un tas veicina atšķirīgus priekšstatus par Latvijas valstiskuma pamatiem un ģeopolitisko orientāciju.

Pētījumi liecina, ka jauniešu vidū ir būtiski samazinājies jutīgums pret vēstures tēmām, kas vecākajās paaudzēs tiek uztvertas daudz asāk.⁴⁶ Arī ekspertu diskusijās dominē viedoklis, ka Latvijas „traumatiskā vēsture” jauniešiem kļūst par pagātņi, un tā retāk tiek izmantota etnolingvistiskās vai nacionālās identitātes robežu noteikšanai.⁴⁷ Konflikta potenciālu Latvijas sociālajā atmiņā palīdz mazināt mērķtiecīgs atbalsts sabiedrību vienojošas atceres kultūras veidošanai.

Liela Latvijas sabiedrības daļa nespēj paust attieksmi pret Latvijas vēstures periodiem, kas pastāvējuši pirms 20.gadsimta un kuros ir veidojusies Latvijas rietumnieciskā identitāte, eiropeiskā kultūrtelpa un izpratne par Latvijas tautu un valstiskumu. Tas liecina par ierobežotu vēsturiskuma apziņu, kas eventuāli vājina nacionālās identitātes pamatu. Pēdējos gados saistībā ar Latvijas simtgades programmas īstenošanu ir vērojams būtisks aktivitātes pieaugums publiskās vēstures laukā. Taču kopumā nav vienkopus pieejama informācija par atbalstu sazarotajām publiskās vēstures iniciatīvām, kā arī netiek veikta sistemātiska un visaptveroša šādas informācijas analīze. Tas apgrūtina koordinētu un uz rezultātu orientētu atbalstu publiskās vēstures iniciatīvām.

2.4. Demokrātiska informācijas telpa un plašsaziņas līdzekļu loma integrācijā

Valstij ir jāstiprina kvalitatīva informatīvā un demokrātisko diskusiju telpa, kur nodrošināta gan visu sabiedrību aptveroša savstarpēja komunikācija līdzdalības veicināšanai, gan valsts iespēja uz klausīt un komunicēt ar tās iedzīvotājiem un tautiešiem ārzemēs, izskaidrojot pieņemtos lēmumus un veicinot vienojošu vērtību un mērķu apziņu.⁴⁸

Latvijas informatīvās telpas veidošanas un stiprināšanas mērķis ir panākt, ka tā ir saistoša un nozīmīga dažādām Latvijas sabiedrības grupām. Sabiedrības, atsevišķu sabiedrības grupu un personu izvēli un rīcību ikdienā ietekmē dažādi faktori, t.sk. notikumi, informācija un viedokļi, kā arī to atainojums informatīvajā telpā.

Latvijas sabiedrību raksturojošie sociāldemogrāfiskie rādītāji (vecums, dzīves vieta, izcelsmes valsts, tautība, izglītības līmenis un tās gūšanas vieta, ģimenē lietotā sarunvaloda, svešvalodu zināšanas u.c.) pēdējos gados arvien uzskatāmāk izpaužas mediju lietotāju izvēlē attiecībā uz informācijas iegūšanu. Tā, piemēram, mediju lietotāju vecums nosaka, kurai no mediju platformām (televīzija, radio, preses izdevumi, internets, sociālie mediji), kādā valodā veidotam (latviešu, krievu vai citas svešvalodas) un kāda veida saturam (informācija, izklaide, izglītojoši raidījumi) tiek dota priekšroka.

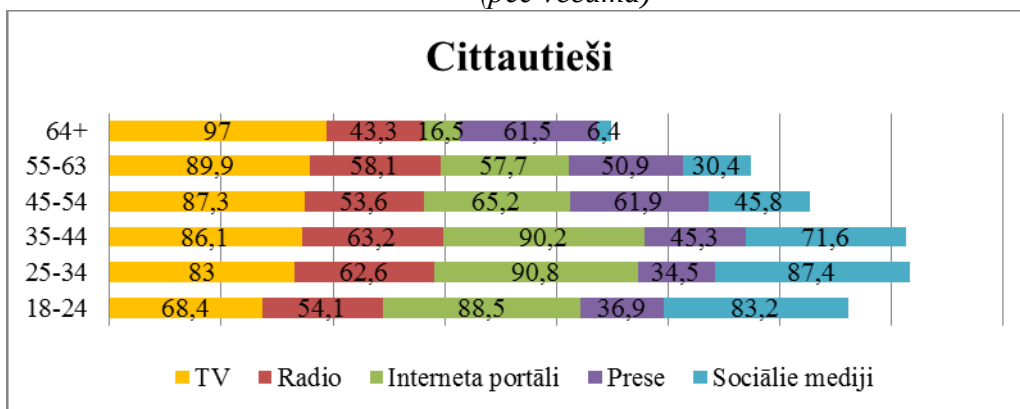
⁴⁵ Kaprāns M., Saulītis A. (2017). Latvijas sociālās atmiņas monitorings. Nr.2. https://www.academia.edu/32932266/Latvijas_soci%C4%81l%C4%81s_atmi%C5%86as_monitorings_2017

⁴⁶ Kaprāns, M., Saulītis, A. (2017). Latvijas sociālās atmiņas monitorings Nr. 2; Cheskin, A. (2016). Russian Speakers in Post-Soviet Latvia Discursive Identity Strategies. Edinburgh: Edinburgh University Press.

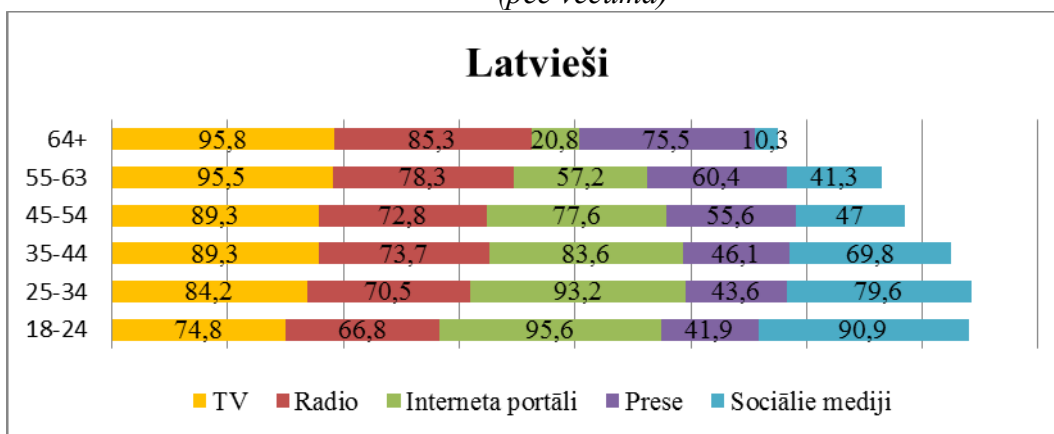
⁴⁷ Diskusija ar vēstures politikas un sociālās atmiņas ekspertiem. 2017.gada 19.maijā, Rīgā.

⁴⁸ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam.

5.attēls. Mediju lietotāju (cittautiešu) izvēlē attiecībā uz informācijas iegūšanu (pēc vecuma)

6.attēls. Mediju lietotāju (latviešu) izvēlē attiecībā uz informācijas iegūšanu (pēc vecuma)

Savukārt, izmaiņas informācijas veidošanas un izplatīšanas tehnoloģijās rada arvien vairāk iespēju mediju satura saņemšanai no dažādiem informācijas avotiem, tiešraidē vai ar laika nobīdi. Latvijā, tāpat kā citviet pasaulē, arvien pieaugoša ietekme uz mediju satura lietojumu ir interneta pieejamībai – cilvēki, kuriem ir nodrošināta piekļuve internetam, un, jo sevišķi, gados jauni cilvēki arvien biežāk sev nepieciešamo informāciju iegūst internetā, kā arī paši piedalās mediju satura veidošanā. Pieaugoša tendence ir mediju satura lietojums ar nobīdi laikā, nevis lineāri pieejama (proti, saskaņā ar iepriekšnoteiktu izkārtojumu laikā) satura patērēšana.

Ārvalstu mediji un to piedāvājuma lielā dažādība Latvijas informatīvajā telpā nodrošina, ka mediju lietotāji var izvēlēties savām interesēm un vajadzībām atbilstošāko informāciju, bieži vien izvēli nosaka cilvēku (sveš)valodu zināšanas. Pētījuma⁴⁹ dati rāda, ka latviešu valodā un krievu valodā runājošajiem Latvijas iedzīvotājiem ir gandrīz vienlīdz liela interese par vieniem un tiem pašiem Latvijas sociālās politikas un iekšpolitikas notikumiem un sabiedrībā aktuālajām tēmām. Pētījums arī parāda, ka daļa Latvijas iedzīvotāju par notikumiem Latvijā uzzina no ārvalstu (Krievijas) medijiem.

Nepieciešams, veidot kopēju izpratni par Latvijas valsts pamatiem, demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanai un attīstībai nozīmīgām vērtībām un sadarbības principiem. Lai

⁴⁹ Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2017.) Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā. Pētījums ir pieejams KM mājas lapā [https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Petijumi/Mazakumtautibu%20lidzdaliba%20petijuma%20zinojums%202017\(1\).pdf](https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedribas_integracija/Petijumi/Mazakumtautibu%20lidzdaliba%20petijuma%20zinojums%202017(1).pdf)

izpratne un sadarbība veidotos, ir vajadzīga kopēja kvalitatīva informatīvā un demokrātisko diskusija telpa, „kur nodrošināta gan visu sabiedrību aptveroša savstarpēja komunikācija līdzdalības veicināšanai, gan valsts iespēja uz klausīt un komunicēt ar tās iedzīvotājiem un tautiešiem ārzemēs, izskaidrojot pieņemtos lēmumus un veicinot vienojošu vērtību un mērķu apziņu”⁵⁰.

Latvijas sabiedrisko mediju saturs kā sabiedriska (bezmaksas) pakalpojums ir pieejams faktiski visā Latvijas teritorijā. To misija ir nodrošināt visiem sabiedrības locekļiem, to skaitā arī mazākumtautībām piederošiem, kvalitatīvu mediju saturu, informēt, izglītēt (arī izklaidēt) sabiedrību, t.sk. skaidrojot un popularizējot sabiedrības vērtības, kultūru un vēsturi. Taču jau minētie sabiedrību un indivīdus raksturojošie faktori attiecas arī uz sabiedriskajiem medijiem, kuru uzdevums būtu kļūt par kopējo diskusiju informācijas platformu visai sabiedrībai – ar kvalitatīvu saturu, kas ir interesants dažādām iedzīvotāju grupām. Sabiedrisko mediju tehnoloģiskās iespējas satura veidošanā un izplatīšanā neatbilst mediju lietotāju vēlmēm un gaidām attiecībā uz satura pieejamību dažādās platformās un tehniskajās ierīcēs.

Sabiedrisko mediju uzsākto projektu turpināšana, gan arī sabiedrisko mediju modernizēšana ir svarīga, lai arī to veidotais saturs piesaistītu jaunus lietotājus. Satura veidošana notikumu norises vietās, interneta platformu (portāls www.lsm.lv, bet ne tikai) attīstīšana, apraides teritoriālā pārklājuma paplašināšana un pieslēgšanās iespējas ar modernajiem tehniskajiem līdzekļiem un lietotnēm potenciāli varētu nodrošināt plašāku sabiedrisko mediju auditoriju.

Sasniedzot plašāku sabiedrību, sabiedriskajiem medijiem ir vairāk iespēju nodrošināt sabiedrību ar vispusīgu informāciju, skaidrot jautājumus, kuri dažādu iemeslu dēļ nav tikuši apgūti skolā vai ģimenē, aicināt piedalīties sabiedrības procesos, mazinot izolētību un atstumtību.

⁵⁰ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam.

3. Jauna integrācijas politikas pārvaldības un koordinācijas modeļa izveide

Pilsoniskā līdzdalība ir svarīgs mehānisms ikvienas valsts attīstībai plašākas sabiedrības vajadzību un interešu noskaidrošanai un izmantošanai lēmumu pieņemšanai. Vienlaikus ir jāstiprina arī līdzdalības kultūra, sekmējot konstruktīvu un mērķorientētu sadarbību ar visām iesaistītajām pusēm. Sabiedrības līdzdalības iespēju nodrošināšanu Latvijā nosaka Satversmes 65., 101. un 104.pants, savukārt Valsts pārvaldes iekārtas likums, Attīstības plānošanas sistēmas likums un uz tajā noteiktā deleģējuma pamata izdotie MK 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” nosaka sabiedrības līdzdalības kārtību Saeimas, MK, valsts pārvaldes iestāžu, plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas procesā. Valsts kanceleja nodrošina sabiedrības līdzdalības iespēju nodrošināšanas uzraudzību attīstības plānošanas un tiesību aktu projektu izstrādes procesā tiešajā valsts pārvaldē un regulāri īsteno sabiedrības līdzdalības iespējas sekmējošus pasākumus, piemēram, veicot apmācības un sniedzot konsultācijas valsts pārvaldē valsts pārvaldē nodarbinātajiem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem par līdzdalības iespējām, rīkojot pasākumu saistībā ar sabiedrības līdzdalības iespēju tematiku un citus. Tāpat plānots, ka ieguvumi sabiedrībai būs no šobrīd izstrādes sākumposmā esošajiem projektiem – sabiedrības līdzdalības iespējas un informētību lēmumu pieņemšanas procesā uzlabos Vienotā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāls⁵¹, savukārt Valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotā platforma⁵² ļaus piedāvāt iedzīvotājiem saprotamākas un vieglāk uztveramas tīmekļvietnes, tātad uzlabos valsts oficiālo komunikāciju. Abus projektus plānots realizēt līdz 2021.gada 4.janvārim.

Lai nodrošinātu efektīvu cilvēku drošumspēju un labklājību veicinošas integrācijas politikas plānošanu, ir nepieciešams regulāri veikt datu apkopošanu un analīzi vairākos līmeņos dažādos integrācijas aspektos (piemēram, iedzīvotāju pilsoniskā līdzdalība, iecietību, sabiedrības aktivitāte, informētība un attieksme pret Latvijas sociālpolitiskajiem procesiem, kultūru dažādību un vērtībām), jānodrošina efektīva sadarbība vietējā, reģionālā, nacionālā, Eiropas un globālā mērogā, kā arī jāizmanto inovatīvas metodes politikas plānošanā un īstenošanā.

3.1. Datus un pierādījumus balstīta integrācijas politikas plānošana

Pierādījumos balstītas politikas veidošana ir viens no būtiskiem faktoriem, kas nodrošina tās sekmīgumu. Diemžēl datu un informācijas apkopošana un analīze bijusi ne vienmēr sekmīga, jo integrācijas jomas pārvaldības modelis pēdējā desmitgadē ir vairākkārt mainījis formu un apjomu, tādējādi apgrūtinot pēctecības un pamatotības saglabāšanu. Pēdējos gados KM ir identificējusi saliedētas sabiedrības attīstībai nozīmīgo indikatoru loku un atsevišķās jomās veic regulāru situācijas izpēti. Latvijā tiek veikti arī dažādi citi pētījumi, kas tieši vai netieši attiecas uz atsevišķiem integrācijas aspektiem, tomēr tie ir neregulāri (kas nozīmē, ka ļauj konstatēt konkrētā brīža situāciju, bet reti nodrošina iespēju vērtēt attīstības tendences ilgākā laika periodā), tajos tiek izmantotas dažādas metodoloģijas, atšķirīgas vecuma grupas un mērķauditorijas, kas nedod iespēju iegūt statistiski akurātus un ticamus datus, uz ko balstīt turpmāko politikas izstrādi. Diemžēl CSP neapkopo visu integrācijas politikas plānošanai būtisko informāciju, tāpēc ir nepieciešams veikt trūkstošo datu un informācijas monitoringu un padziļinātu analīzi, lai nodrošinātu pierādījumos balstītu izpēti.

⁵¹ Projekta īstenošana uzsākta saskaņā ar MK 2017.gada 31.augusta rīkojumu Nr.469 „Par informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu ieviešanu publiskās pārvaldes informācijas sistēmu jomā (mērķarhitektūras 10.0. versija)”

⁵² Projekta īstenošana uzsākta saskaņā ar MK 2017.gada 31.augusta rīkojumu Nr.470 „Par informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu ieviešanu publiskās pārvaldes informācijas sistēmu jomā (mērķarhitektūras 31.0. versija)”

Lai iegūtu regulāru informāciju par visām interesējošajām mērķa grupām, eksperti savā ziņojumā⁵³ iesaka regulāri veikt:

- 1) sabiedrības integrācijas monitoringu;
- 2) jauniebraucēju viedokļu un situācijas monitoringu.

Plaši monitoringa pētījumi būtu jāsteno vismaz reizi trīs gados, finansējot tos no valsts budžeta, lai samazinātu atkarību no citiem pētījumiem un to izpildes grafika. Pētījumi nepieciešami, lai paaugstinātu valsts institūciju spējas savlaicīgi novērtēt progresu sabiedrības integrācijas jomās, pasākumu efektivitāti, kā arī, pēc iespējas ātrāk, reaģēt uz izaicinājumiem.

Plānojot sabiedrības integrācijas monitoringu, jāparedz visaptverošas metodoloģijas un precīza indikatoru saraksta izstrāde, ņemot vērā plānā iekļautās aktivitātes visos rīcības virzienos: nacionālās identitātes un kultūras saglabāšana, mazākumtautību kultūru dažādības attīstīšana, trešo valstu pilsoņu integrācija, Eiropas vērtību popularizēšana un pilsoniskās sabiedrības un demokrātijas attīstības procesu veicināšana.

Saskaņā ar MK 2017.gada 7.novembra rīkojumu Nr.633 ir apstiprināts Latvijas Trešais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns, ar ko Latvija apņemas īstenot šādus uzdevumus:

- 1) veicināt informācijas pieejamību par valsts institūciju darbu;
- 2) atbalstīt pilsonisko līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā;
- 3) ieviest augstus ētikas standartus un atbildību valsts institūcijās;
- 4) veicināt informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) izmantošanu, lai nodrošinātu atklātību, atbildību, un līdzdalību.

3.2. Inovatīva integrācijas politikas plānošana pielietošana

Tradicionāli politikas plānošana ir racionāls, lineārs un birokrātisks process, kas, izmantojot konkrētas, iepriekš apstiprinātas formas, apraksta noteiktās jomas aktivitātes un risinājumus identificētajām problēmām. Sabiedrības līdzdalība politikas veidošanā paaugstina plānošanas procesa kvalitāti un plānošanas rezultātu atbilstību sabiedrības vajadzībām un interesēm. Tiesību aktos noteiktā kārtība paredz, ka interesenti var līdzdarboties jebkurā politikas veidošanas stadijā. Sabiedrība līdzdarbojas problēmu konstatēšanā un politikas alternatīvu noteikšanā, attīstības plānošanas dokumentu izstrādē, politikas ieviešanā, uzraudzībā un novērtēšanā, kā arī gadījumos, kad ir nepieciešams plānošanas dokumentu aktualizēt. Tomēr prakse liecina, ka ne vienmēr sabiedrība tiek iesaistīta politikas plānošanas agrīnajos posmos, kā arī nav izveidojusies prakse analizēt politikas ietekmi uz cilvēku rīcību (uzvedību).

Vēl nesen jēdziens „dizains” tika saistīts tikai ar patēriņa produktu attīstību, tomēr pēdējos gados arvien lielāka loma tiek pievērsta pakalpojumu dizainam un dizaina domāšanas konceptam, t.sk. valsts pārvaldes un politikas plānošanas jomās. Šajā kontekstā termins „dizains” tiek lietots kā sistematizēts domāšanas process, kas ietver problēmas ieskicēšanu, uz cilvēku orientētu izpēti, izpētes rezultātu analīzi, kura rezultātā rodas jauni ieskati un izpratne, un, tos sintezējot, veidojas jauni attīstības risinājumu veidi. Šāda pieeja ļauj veiksmīgi iesaistīt sabiedrību un nodrošināt sadarbību ar visām ieinteresētajām pusēm saliedētas sabiedrības attīstībai.

Pēdējā laikā arvien vairāk valstu pēc iespējas agrāk politikas plānošanas procesā cenšas iesaistīt iedzīvotājus. Sabiedrības integrācija un jo īpaši pilsoniskās sabiedrības attīstība ir tā politikas joma, kur iedzīvotāju iesaiste, izmantojot proaktīvas un dizaina domāšanas koncepcijā balstītās pieejas, ir vissvarīgākās un varētu kalpot par ierosmi arī citām valsts pārvaldes institūcijām.

⁵³ Mieriņa I., Ose L., Kaprāns M., Lāce A. (2107.) Vienojošas nacionālās identitātes un Latvijas kultūrtelpas nostiprināšana. Ekspertu ziņojums. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/petijumi-un-publicakijas>

Eiropas Komisija, izstrādājot „Rīcības plānu dizaina virzītām inovācijām” (2013.), paredz sešas stratēģiskās jomās, no kurām viena ir Inovatīvas valsts pārvaldes dizains. Viens, no šajā dokumentā nospraustajiem mērķiem, ir veicināt ierēdņu spēju izmantot dizaina metodes, lai uzlabotu dizaina domāšanā balstīto un uz inovācijām orientēto politikas plānošanas procesu. Arvien biežāk dizaina metožu izmantošana tiek izvirzīta kā prasība ES finanšu instrumentu nosacījumos.

Eiropā par pionieriem uz lietotāju orientētas inovāciju politikas veidošanā tiek uzskatītas Dānija, Lielbritānija un Vācija.

Demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība, iekļaujoša, atbalstoša un inovatīva sabiedrība un Eiropas pilsoņu brīvību aizstāvība ir jomas, kur pakalpojumu dizaina metodes var sniegt vislabākos risinājumus.

Sabiedrības integrācijas politikas plānā dizaina domāšanas metodes tiks izmantotas gan integrācijas politikas plānošanas procesā, gan arī pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu dažādošanai un kvalitātes celšanai.

Plāna mērķis		Nodrošināt nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas nepārtrauktību un Nacionālajā attīstības plānā noteikto uzdevumu un mērķu izpildi.				
1. Rīcības virziens - Pilsoniskā sabiedrība un integrācija						
1.rīcības virzienā definētās politikas rezultāti:		- Latvijas skolēniem ir praktiskas zināšanas par demokrātiskas valsts pārvaldes mehānismiem, cilvēku pamattiesībām un brīvībām; - Pieaudzis iedzīvotāju informētības līmenis par demokrātijas pamatprincipiem un savu interešu aizstāvības iespējām; - Latvijas iedzīvotāji jūtas piederīgi Latvijai un tic savai spējai ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu, lai veicinātu valsts labklājības un sabiedrības izaugsmi; - Pieaugusi iedzīvotāju iesaistīšanās dažādās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs; - Uzlabojusies informācijas un viedokļu apmaiņa starp NVO un valsts institūcijām; - Uzlabojusies dažādu sabiedrības grupu (indivīdu) savstarpējā uzticēšanās un sadarbība; - Palielinājies sabiedrības tolerances līmenis; - Uzlabojusies sociāli atstumto personu iekļaušanās Latvijas sociālekonomiskajos procesos				
Politikas rezultatīvie rādītāji		- Pieaudzis iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss - - Samazinājies DEREK index (2015.g.=68 ⇒ 2020.g.=60); - Starpkultūru komunikācijas kursus apmeklējušo pašvaldību u.c. speciālistu skaits (2017.g.=231 ⇒ 2020.g.=731); - Palielinājies apmācīto žurnālistu skaits ciklu par migrācijas procesu un trešo valstu pilsoņu atspoguļojumu mediju saturā (2018.g.=20; ⇒2020.g.=50); - Palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas zina kā rīkoties, tieši vai pastarpināti saskaroties ar diskriminācijas situācijām (2015.g.=38%⇒ 2020.g.=4%); - Mazinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas nevēlas strādāt kopā ar citu tautību pārstāvjiem (2015.g.=12%; 21%; 24% ⇒ 2020.g.=9%; 18%; 21%); - Romu mediatoru skaits Latvijas pašvaldībās (2018.g.=5; ⇒ 2020.g.=8)				
Nr.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
1.1.	Mērķis	Uzlabot iedzīvotāju demokrātiskas līdzdalības prasmes un zināšanas				
1.1.1.	Skolēnu neformālas pilsoniskās izglītības platforma (Eiropas pēdas Latvijā)	Skolēni neformālas saskarsmes programmas ietvaros apguvuši pilsoniskās līdzdalības prasmes	Ik gadu vismaz 800 skolēni iesaistīti neformālās pilsoniskās izglītības platformā.	KM		2020.gada II pusgads

1.1.2.	Izveidot un pilnveidot jauniešu centru infrastruktūru Latvijas novados, pilnveidot un sekmēt jauniešu centru darbību.	Atbalstīto projektu skaits.	Attīstīta institucionālā darba ar jaunatni sistēma pašvaldībās (pašvaldību īpatsvars, kurās vienlaikus darbojas jauniešu centrs, jauniešu dome un jaunatnes konsultatīvā komisija)	IZM	JSPA/ Pašvaldības/ LPS	2020.gada II pusgads
1.1.3	Atbalstīt pašvaldību iniciētu jaunatnes konsultatīvo padomju veidošanos un attīstību, palielinot esošo līdzdalības struktūru efektivitāti pašvaldībās.	Izveidoto jaunatnes konsultatīvo padomju skaits. Iesaistīto jauniešu skaits.	Samazinās jauniešu īpatsvars (%), kuri ir pasīvi jebkāda veida aktivitātēs	IZM	Pašvaldības/ LPS	2020.gada II pusgads
1.1.4.	Atbalsts jauniešu un darbā ar jaunatni iesaistīto personu līdzdalības veicināšanai sabiedriskajos procesos Eiropas Savienības programmas "Erasmus+": Jaunatne darbībā" projektu ietvaros.	Veicināt jauniešu un darbā ar jaunatni iesaistīto personu aktīvu iesaistīšanos dažādu sabiedrībā aktuālu jautājumu risināšanā Eiropas Savienības programmas "Erasmus+": Jaunatne darbībā" projektu ietvaros.	Eiropas Savienības programmas "Erasmus+": Jaunatne darbībā" projektu īstenošanā ik gadu iesaistīti ne mazāk 3000 jauniešu un darbā ar jaunatni iesaistītās personas.	JSPA		Līdz 2020.g.
1.2. Mērķis	Aktivizēt Latvijas iedzīvotājus sabiedrībai aktuālu izaicinājumu risināšanā					
1.2.1.	Pastāvīgs atbalsts pilsoniskās līdzdalības attīstībai, tai skaitā: - NVO fonds - NVO reģionu programma - NVO līdzfinansējuma apakšprogramma - Mazākumtautību līdzdalības apakšprogramma - Diasporas organizāciju atbalsta apakšprogramma	Nodrošināta valsts budžeta līdzekļu pieejamība pilsoniskās sabiedrības attīstībai dažādām sabiedrības grupām, tai skaitā iespēja piesaistīt ārvalstu finansējumu. Nodrošināts gan informatīvs, gan finansiāls atbalsts nevalstiskajām organizācijām reģionos, veicināta iedzīvotāju savstarpējā sadarbība un uzticēšanās. Uzlabota diasporas pārstāvju pilsoniskā līdzdalība.	- Ik gadu NVO fonda ietvaros atbalstītas vismaz 40 nevalstiskās organizācijas, - ik gadu nodrošināta reģionālo koordinācijas centru darbība 5 reģionos, sniegts atbalsts vismaz 70 nevalstisko organizāciju iniciatīvām. - vismaz 10 organizācijām sniegts atbalsts ārvalstu finansējuma piesaistei. - ik gadu diskusijās iesaistīti vismaz 200 mazākumtautību pārstāvji no visiem reģioniem - ik gadu īstenoti vismaz 15 projekti diasporas pilsoniskās līdzdalības	KM	SIF	2020.gada II pusgads

			jomā, pasākumi īstenoti vismaz 10 valstīs.			
1.2.2.	Organizēt interaktīvas informatīvas kampaņas par līdzdalību jaunatnes organizācijās.	Notikušo interaktīvo informatīvo kampaņu skaits par līdzdalību jaunatnes organizācijās.	Jauniešu īpatsvars (%), kuri uzskata, ka viņiem ir lielas vai visas iespējas ietekmēt lēmumu pieņemšanu valsts /pašvaldību līmenī	IZM	NVO	2020.gada II pusgads
1.2.3.	Popularizēt brīvprātīgā darba ieguvumus un veicināt jauniešu motivāciju veikt brīvprātīgo darbu.	Notikušo popularizēšanas pasākumu skaits	Jauniešu īpatsvars (%), kuri brīvprātīgo darbu veic regulāri (vairākas reizes gadā) Jauniešu īpatsvars (%), kuri brīvprātīgo darbu veikuši vienu reizi gadā un retāk	IZM	NVO/VISC	2020.gada II pusgads
1.2.4.	Mazākumtautību līdzdalības aktivitāšu atbalsta programmas, t.sk.: – ģimeņu apmaiņas programma latviešu un mazākumtautību bērniem un jauniešiem; – starpetnisku/ starpkultūru NVO savstarpējās sadarbības projekti; – mazākumtautību NVO atbalsta projekti.	– atbalstīti mazākumtautību NVO projekti; – veicināta skolēnu piederības sajūta Latvijai; – veicināta starpetniska/ starpkultūru sadarbība Latvijā NVO ietvaros; – sniegts atbalsts mazākumtautību NVO nacionālo kultūru un tradīciju saglabāšanas pasākumiem	– Īstenoti starpskolu projekti vismaz 15; – Īstenoti ģimeņu apmaiņas projekti vismaz 7; – Īstenoti mazākumtautību NVO projekti vismaz 20; – aktivitātēs iesaistīto bērnu/jauniešu skaits: vismaz 400; – aktivitātēs iesaistīto ģimenes locekļu skaits – vismaz 400; – iesaistītas personas – vismaz 2000.	SIF		2020.gada II pusgads
1.2.5.	Veicināt pašvaldību, plānošanas reģionu un valsts institūciju vidū uzdevumu deleģēšanu darba ar jaunatni jomā pieredzējušām nozares NVO.	Pašvaldību skaits, kurās ir izveidota darba ar jaunatni institucionālā sistēma.	Attīstīta institucionālā darba ar jaunatni sistēma pašvaldībās (pašvaldību īpatsvars, kurās vienlaikus darbojas jauniešu centrs, jauniešu dome un jaunatnes konsultatīvā komisija)	IZM	LPS/ Pašvaldības, Plānošanas reģioni	2019.gada II pusgads

1.3. Mērķis	Veicināt iecietību un sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu integrāciju sabiedrībā ⁵⁴					
1.3.1.	Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū, veicinot dažādību (ESF projekta „Dažādības veicināšana” ietvaros). (1. Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.-2020.gadam (Ministru kabineta 12.05.2015. rīkojums Nr.244) (2. Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (Ministru kabineta 22.11.2013. rīkojums Nr.564))	– Identificētas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu grupas (dzimuma, vecuma, invaliditātes un etniskā diskriminācija), kurām sniegti motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumi; – Izglītoti darba devēji un to darbinieki par sociālās iekļaušanas un diskriminācijas novēršanas jautājumiem; – Sniegta sociālā darbinieka un sociālā mentora atbalsts patvēruma meklētāju un personu ar bēgļa vai alternatīvo statusu sociālekonomiskās integrācijas veicināšanā.	– nelabvēlīgā situācijā esoši dalībnieki, kuri pēc aiziešanas (pēc dalības pasākumā) sākuši darba meklējumus, iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, nodarbinātībā, tostarp pašnodarbinātie – 1 800 personas gadā; – darba devēji, kuri piedalījušies izglītojošos pasākumos par sociālās iekļaušanas un diskriminācijas novēršanas jautājumiem – 50 personas gadā; – atbalstu saņēmušie patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu – 390 personas vidēji gadā.	LM	KM, SIF	2020.gada II pusgads.
1.3.2.	Informatīvi izglītojoša programma romu līdzdalības iespēju uzlabošanai ietverot pozitīvas pieredzes stāstus.	Nodrošināti sabiedrību informējoši, izglītojoši un pozitīvas pieredzes popularizēšanas pasākumi par Latvijas romu situāciju, kultūru un vēsturi. Veicināta romu izpratne par tiesību un interešu aizstāvības jautājumiem.	Ik gadu nodrošināts vismaz 1 informatīvs un izglītojošs pasākums Eiropas Padomes DOSTA! kampaņas ietvaros. Ik gadu nodrošināts vismaz 1 sabiedrību informējošs un pozitīvas pieredzes popularizēšanas pasākums par Latvijas romu kultūru un vēsturi. Nodrošināts vismaz 1 pasākums par romu tiesību un interešu	KM		2020.gada II pusgads

⁵⁴ Plānā tiek apkopota informācija tikai par pasākumiem, kas uz attiecas šādām sociālās atstumtības riskam pakļautām sabiedrības grupām: romi un personas, kurām piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss.

			aizstāvēšanas jautājumiem.			
1.3.3.	Diskriminācijas novēršanas situācijas novērtējums un pilnveidota pretdiskriminācijas pārraudzības sistēma	Izpētīti diskriminācijas novēršanas un iecietības faktori Latvijā.	Veikta sabiedriskās domas aptauja par Latvijas iedzīvotāju zināšanām, prasmēm un attieksmēm diskriminācijas novēršanas un iecietības jomā; diskriminācijas novēršanas situācijas novērtējums ar rekomendācijām pretdiskriminācijas pārraudzības sistēmas uzlabošanai.	SIF		2020.gada II pusgads
1.3.4.	Sabiedrības izpratnes un informētības paaugstināšanas pasākumi par diskriminācijas mazināšanu un tolerances veicināšanu	Izstrādāta un īstenota sabiedrības izpratnes un informētības pasākumu kampaņa veicinot dažādu sabiedrības grupu izpratnes par diskrimināciju paaugstināšanos, veicinot toleranci un sabiedrības saliedētību ar dažādām diskriminācijas riskam pakļauto personu grupām, kā arī veicinot izpratni par sociālās iekļaušanas nozīmi un informētību par pakalpojumu pieejamību mērķa grupām	Uzsākta un turpināt sabiedrības izpratnes un informētības paaugstināšanas kampaņa	LM	KM, SIF	2020.gada II pusgads (projekts ilgst līdz 31.12.2022.)
1.3.5.	Eiropas Sociālā fonda projekts „PUMPURS”, Nr.8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai".	Samazinājies to bērnu un jauniešu skaits, t.sk. romu, kuri pārtrauc mācības un nepabeidz skolu.	Iesaistītas vismaz 80 % pašvaldību, aptverot 614 vispārējās un profesionālās izglītības iestādes. Projekts veicina ilgtspējīgas sadarbības sistēmas veidošanu starp pašvaldību, skolu, pedagogiem un vecākiem, lai laikus identificētu bērnus un jauniešus ar risku pārtraukt mācības un sniegtu viņiem atbalstu.	IKVD	IZM	2020.gada II pusgads (projekts ilgst līdz 31.12.2022.)
1.3.6.	Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.3. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt NVA neregistrēto NEET jauniešu prasmes	Attīstīt mērķa grupas jauniešu prasmes un veicināt viņu iesaisti izglītībā, tai skaitā aroda apgūvē pie amata meistara, nodarbinātībā un	Paredzēts, ka projektā katru gadu tiks iesaistīti vismaz 3 romi.	IZM	JSPA, pašvaldības	Prognozējamais projekta īstenošanas termiņš –

	un veicināt to iesaisti izglītībā, NVA īstenotajos pasākumos Jauniešu garantijas ietvaros un nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā" projekts "PROTI un DARI!".	Nodarbinātības valsts aģentūras vai Valsts izglītības attīstības aģentūras īstenotajos Jauniešu garantijas projektu pasākumos vai Nodarbinātības valsts aģentūras īstenotajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.				2020.gada 31.decembris. 63.00.00. programmas „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana” 63.08.00. apakšprogrammas „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)” projekta Nr. 8.3.3.0/15/I/001 2019.g. – 1 951 090 EUR, 2020.g. – 1 409 120 EUR.
1.3.7.	Sadarbības platforma romu integrācijas veicināšanai	Veicināta sadarbība un dialogs starp romiem, pašvaldību iestādēm, nozaru ministrijām, un citām iesaistītajām pusēm. Nodrošināts atbalsts romu mediatoru darbībai Latvijas pilsētās. Attīstīta reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos darbība.	Ik gadu nodrošinātas Latvijas romu platformas ietvaros koordinācijas atbalsta aktivitātes. Ik gadu nodrošināti atbalsta pasākumi romu mediatoru darba nodrošināšanai vismaz 5 Latvijas pilsētās. Regulāri nodrošināta reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos darbība.	KM	LM, IZM, VM	2020.gada II pusgads
1.3.8.	Atbalsts romu NVO kapacitātes stiprināšanai un specializētas motivācijas programmas īpaši romu jauniešu un sieviešu, integrācijai izglītībā, nodarbinātībā, kultūrā un pilsoniskajā līdzdalībā.	Veicināta romu NVO un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju kapacitāte un līdzdalība dažādās dzīves jomās, t.sk. izglītības, nodarbinātības un kultūras jomā, un pilsoniskās sabiedrības attīstībā. Romu mērķauditorija iesaistīta	Īstenoti vismaz 10 romu NVO un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju kapacitātes un līdzdalības veicināšanas pasākumi. Īstenoti vismaz 4 izpratnes veicināšanas un motivācijas celšanas pasākumi romu mērķauditorijas iesaistei sociālās	KM	LM, IZM, VM, NVA, JPSA, IKVD	2020.gada II pusgads

		sociālās atbalsta programmās un pasākumos, īpaši ESF atbalsta pasākumos.	atbalsta programmās.			
1.3.9.	Romu bērnu izglītības līmeņa paaugstināšanas programma.	Nodrošināts atbalsts romu tautības skolotāju palīgu darbībai Latvijas izglītības iestādēs. Sniegts atbalsts romu skolēniem, kuri atrodas priekšlaicīgo skolu pametušo riska grupā, izmantojot ESF atbalsta programmu. Veicināta romu kopienas pārstāvju, kuri pārsnieguši obligātās izglītības ieguves vecumu, iesaiste izglītības procesā. Ir apzināta romu skolēnu situācija izglītības iestādēs, tai skaitā pirmsskolas izglītības iestādēs, t.sk. analītiskās izpēti par agrīni skolu pametušajiem romu jauniešiem u.c.	Ik gadu nodrošināti atbalsta pasākumi (pieredzes apmaiņas un kapacitātes celšanas aktivitātes; darbības mentorings) romu tautības skolotāju palīgu darbības veicināšanai izglītības iestādēs. Ik gadu nodrošināti atbalsta pasākumi romu skolēniem, kuri atrodas priekšlaicīgo skolu pametušo riska grupā, izmantojot ESF atbalsta programmu. Ir nodrošināti atbalsta aktivitātes pedagogu sagatavošanai darbam etniski daudzveidīgā klasē/auditorijā. Nodrošināts monitorings par romu skolēniem, tai skaitā pirmsskolas izglītības iestādēs, t.sk. analītiskās izpēti par agrīni skolu pametušajiem romu jauniešiem u.c.	IZM	KM, IKVD, VISC	2020.gada II pusgads
1.3.10.	Nacionāla līmeņa koordinācijas struktūra „Informācijas centrs iebraucējiem”	Uzlabota trešo valstu pilsoņu piekļuve publiskiem un privātiem pakalpojumiem, nodrošināta dažāda līmeņa informācijas pieejamība un institūciju sadarbība.	Izveidota 1 nacionāla līmeņa koordinācijas struktūra; Informācijas centra kontaktpunkti darbojas 5 Latvijas pilsētās; Nodrošināta telefona palīdzības līnija, bezmaksas konsultācijas un tulkošanas pakalpojumi; Apkalpoti 1000 klienti gadā.	KM		2020.gada II pusgads
1.3.11.	Latviešu valodas mentora pakalpojums nodarbinātām personām, kam piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss	Veicināta darbam nepieciešamo latviešu valodas zināšanu pilnveidošana, apgūstot darba profesionālo leksiku un iegūstot spēju patstāvīgi iekļauties darba vidē. Attīstītas darbam nepieciešamās latviešu valodas prasmes saziņai darba vietā, kā arī	Ik gadu valodas mentora pakalpojums ir sniegts 7 NVA reģistrētajiem bezdarbniekiem, kas ir bēgļi vai personas ar alternatīvo statusu	LM, NVA		2020.gada II pusgads

		iespēju robežās attīstītas personas vispārējās latviešu valodas zināšanas, kas veicina patstāvīgu iekļaušanos Latvijas darba tirgū.				
1.3.12.	Atbalsta pasākumi starptautiskās aizsardzības personām	Nodrošinātas pamatzināšanas par Latviju, tās vēsturi, kultūru, izglītību, darba tirgu, piekļuvi pakalpojumiem, u.c. integrācijas kursā iekļautajām tēmām. Nodrošinātas latviešu valodas mācības pirms A1 līmenī.	Integrācijas kursu (20 ak.h apjomā) apmeklējušas 200 personas gadā; Latviešu valodas kursu (80 ak.h apjomā) apmeklējušas 100 personas gadā.	KM	NVO	2019.-2020.g.
1.3.13.	Integrācijas kursi trešo valstu pilsoņiem	Uzlabojušās trešo valstu pilsoņu iespējas integrēties Latvijas sabiedrībā, nodrošinot zināšanas par Latviju, tās vēsturi, kultūru, tradīcijām, dzīvesveidu, u.c. kultūrorientācijas tēmām	Integrācijas kursus apmeklējušas vismaz 450 personas gadā.	KM	NVO	2019.-2020.g.

2. Rīcības virziens – Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa

<u>2.rīcības virzienā definētās politikas rezultāti:</u>	• Uzlabojušās latviešu valodas prasmes dažādās mērķa grupās un tās tiek praktiski lietotas ikdienas situācijās • Iedzīvotājiem ir labi saprotami valodas apguves nosacījumi un pieejamas gan kvalitatīvas mācību vietas, gan informācija par tām • Izveidoti un attīstīti radoši valodas apguves instrumenti – valodas kafejnīcas, latviešu valodas klubi, brīvprātīgie valodas skolotāji u.c. • Latvijas iedzīvotāji izprot un apzinās Latvijas valstiskuma vērtību un Latvijas kultūras telpas unikalitāti Eiropas un globālā kontekstā • Uzlabojusies iedzīvotāju izpratne par Latvijas vēstures dažādiem posmiem un sarežģītām valsts attīstības situācijām • Iedzīvotāji spēj vienoties svinot kopīgus svētkus • Kopīgas tradīcijas un to zināšanas vieno Latvijas cilvēkus arī tos, kas šobrīd dzīvo ārpus Latvijas • Latvijas bērniem ir nodrošināta pastāvīga piekļuve kultūras vērtību iepazīšanai (Skolas soma) • Samazinājusies melīgās informācijas ietekme uz Latvijas sabiedrību; • Mazinājusies nekvalitatīva, uz aizspriedumiem un stereotipiem balstīta satura apjoms LV medijos
<u>Politikas rezultatīvie rādītāji</u>	• Palielinājusies to TVP īpatsvars, kas ikdienas situācijās lieto latviešu valodu (2017.g.=33% ⇒ 2020.g.=40%) TVP • Palielinājusies mazākumtautību pārstāvju skaits, kas labprāt izvēlas runāt latviski (2017.g.=46%⇒ 2020.g.=50%)MZ • Palielinājusies iedzīvotāju īpatsvars, kam ir pozitīva attieksme pret Eiropu (2017.g.=64% ⇒ 2020.g.=70%)VK • Palielinājusies iedzīvotāju (ctt) īpatsvars, kam ir pozitīva attieksme pret NATO (2017.g.=50% (25%) ⇒ 2020.g.=60% (30%))VK

	• Palielinājies aktīvi darbojošos mazākumtautību biedrību skaits (2017.g.=98 ⇒ 2020.g.=110); MZ • Palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata sevi par Latvijas patriotu (2017.g.=77% ⇒ 2020.g.=80%); VK • Palielinājies TVP īpatsvars, kas jūtas piederīgi Latvijai (2017.g.=48% ⇒ 2020.g.=55%); KM • SAP īpatsvars, kas apmeklējuši kultūrorientācijas un integrācijas kursus (2017.g.=77% ⇒ 2020.g.=85%); KM • Integrācijas kursus apmeklējušo TVP skaits; (2017.g.=316 ⇒ 2020.g.=2000); KM • Palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas spēj atpazīt maldinošas un manipulatīvas ziņas medijos (2017.g.=40%; ⇒ 2020.g.=50%); • Palielinājies „Uzticēšanās sabiedriskajiem medijiem” rādītājs (2018.g.=50%; ⇒ 2020.g.=60%); • LTV kanālus LV iedzīvotāju īpatsvars, kas skatās latviski raidošos LTV kanālus (% - LTV kanālu vidējā auditorija tautību griezumā)					
Nr.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
2.1. Mērķis	Stiprināt latviešu valodas lietotprasmī					
2.1.1.	Latviešu valodas apguves pieejamības nodrošināšana elektroniskajā vidē	LVA mājaslapas sadaļā <i>Māci un mācies latviešu valodu</i> brīvi pieejami daudzveidīgi brīvi pieejami mācību resursi (OER) latviešu apguvei visām vecuma grupām	LVA mājaslapas sadaļā <i>Māci un mācies latviešu valodu</i> tiek regulāri izstrādāti, papildināti un uzturēti brīvi pieejami daudzveidīgi mācību resursi (OER) latviešu apguvei visām vecuma grupām, tai skaitā pašmācības rīks, valodas spēles, pašpārbaudes materiāli.	IZM,	LVA	2020.gada II pusgads
2.1.2.	Atbalsts latviešu valodas apguvei diasporā (nedēļas nogales skolas, vasaras skolas, pieaugušo valodas kursi u.c. apguves veidi) un valsts valodas prasmes pārbaudes pieejamībai	Nodrošināts atbalsts latviešu valodas un kultūras apguvei Austrumu diasporā. diasporas nedēļas nogales skolām. Organizēts atbalsts latviešu valodas apguvei vasaras vidusskolās ASV (2 skolām) un Austrālijā Nodrošināts atbalsts diasporas vasaras skolai Eiropā. Nodrošināts atbalsts 2 vasaras skolu organizēšanai Latvijā diasporas jauniešiem, kuri plāno studēt Latvijā. Izstrādātas latviskās izglītības satura vadlīnijas diasporas skolām un saskaņā ar tām izveidoti mācību	– Finansētas 6 skolotāju vietas Austrumu diasporā. – Sniegts atbalsts vismaz 45 diasporas nedēļas nogales skolām telpu īres, bērnu apdrošināšanas, mācību materiālu iegādes u.c. izmaksu segšanai. – Finansēti pedagogi no Latvijas 3 diasporas skolās: Garezera Vasaras vidusskolā – 10 pedagogi, Kursas vasaras vidusskolā – 3 pedagogi, Annas Ziedares vasaras	IZM,	LVA, VISC	2020.gada II pusgads

		programmu paraugi. Izstrādāti valsts valodas prasmes pārbaudes materiāli diasporas pusaudžiem un jauniešiem atbilstoši četriem valodas prasmes līmeņiem un pašpārbaudes uzdevumi. Nodrošinātas valsts valodas prasmes pārbaudes diasporā jauniešiem un pieaugušajiem.	vidusskolā – 3 pedagogi; finansēti audzinātāji no Latvijas 3 diasporas skolās: Garezera Vasaras vidusskolā – 5 audzinātāji; Kursas vasaras vidusskolā – 2 audzinātāji, Annas Ziedares vasaras vidusskolā – 3 audzinātāji; segti Latvijas pedagogu (Garezera Vasaras vidusskolā – 10 pedagogi, Kursas vasaras vidusskolā – 3 pedagogi, Annas Ziedares vasaras vidusskolā – 3 pedagogi) un audzinātāju (Garezera Vasaras vidusskolā – 5 audzinātāji; Kursas vasaras vidusskolā – 2 audzinātāji, Annas Ziedares vasaras vidusskolā – 3 audzinātāji) ceļa izdevumi (lidmašīnu biļešu iegāde); segtas darba vīzu izmaksas Latvijas pedagogiem (Garezera Vasaras vidusskolā – 10 pedagogi, Kursas vasaras vidusskolā – 3 pedagogi) un audzinātājiem (Garezera Vasaras vidusskolā – 5 audzinātāji; Kursas vasaras vidusskolā – 2 audzinātāji). – Sniegts atbalsts latviešu valodas un latviskā izglītības satura apguvei diasporas organizētai vasaras skola Eiropā.			
--	--	--	---	--	--	--

			– Slēgts līgums ar sadarbības partneri – LU; līdzfinansēta 2 latviešu valodas un kultūras apguves vasaras skolu organizēšana diasporas pārstāvjiem (1 nometne – A valodas apguves līmenim; 1 nometne – B valodas apguves līmenim); izglītotas 26 personas; 2 latviešu valodas apguves nometnes diasporas bērniem un pusaudžiem. – Turpināts un pabeigts darbs pie izglītības satura vadlīniju izstrādes, papildinot tās ar latviskās izglītības satura aprakstu atbilstoši izglītības saturam Latvijas skolās. – Saskaņā ar izglītības satura vadlīnijām izstrādātas vairākas paraugprogrammas un integrētu mācību nodarbību piemēru izstrāde skolēniem ar dažādiem valodas apguves līmeņiem, respektējot valodas apguves veidu diasporā (nedēļas nogalēs, ikgadējās nometnēs u.c.) – Vadlīnijas un programmas apspriestas diasporas skolotāju semināros Eiropā, ASV, Austrālijā. – Izstrādāti 4 latviešu valodas prasmes pārbaudes		
--	--	--	---	--	--

			materiālu komplekti 4 valodas darbībās četriem valodas prasmes līmeņiem (A1-B2), kas saturiski piemēroti pusaudžiem un jauniešiem diasporā; – Izstrādāti un ievietoti e-vidē pašpārbaudes klausīšanās, lasīšanas un valodas lietojuma uzdevumi A1-C2 līmeņos lai diasporā esošie jaunieši un citi interesenti varētu izvērtēt savu valodas prasmi. – Izveidota diagnosticējošo uzdevumu kopums valodas prasmes līmeņa un nacionālā satura apguves (sasniegumu) noteikšanai. – Organizētas un nodrošinātas valsts valodas prasmes pārbaudes diasporā: Austrālijā (Adelaidē, Melburnā, Sidnejā), ASV (Garezera un Kursas vasaras vidusskolās), Krievijā (Maskavā, Omskā) u.c. pēc vajadzības piešķirtā finansējuma ietvaros.			
2.1.3.	Izglītības pieejamība diasporai un atbalsts remigrācijai	Nodrošināts atbalsts izglītojošiem pasākumiem latviešu valodas apguves un lietojuma veicināšanai diasporā. Metodikas kursu organizēšana Latvijā diasporas skolotājiem un ārvalstu augstskolu mācītājiem. Diasporas skolotāju metodikas	Nodrošināts finansiāls atbalsts 10 izglītojošu pasākumu organizēšanai diasporā (semināri, konferences, kursi, diasporas pedagogu pieredzes apmaiņas braucieni u.c.); pasākumos piedalījušies vismaz 120 dalībnieki.	IZM	LVA	2020.gada II pusgads

		kursu ārvalstīs atbalsta pasākumi. Diasporas izglītotāju forums. Atbalsts reemigrantu ģimenēm bērnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā.	Organizēta 3 dienu nometne Latvijā diasporas skolotājiem un ārvalstu augstskolu mācībspēkiem (50 personām). Nodrošināts organizatorisks un finansiāls atbalsts 3 diasporas skolotāju metodikas kursiem/semināriem 3 valstīs. Organizēts 1 dienas diasporas forums 1 x divos gados, dalībnieki - 100 personas, kuras strādā ar diasporu izglītības un latviešu valodas apguves jomā. Izdoti informatīvi un izglītojoši materiāli diasporas vecākiem, atbalsts skolēnu vizītēm un skolu pieredzes apmaiņas pasākumiem, skolotāju profesionālās pilnveides kursi reemigrantu ģimeņu bērnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā.			
2.1.4.	Mācību, metodisko un informatīvo materiālu izstrāde un pieejamība	Diasporas skolotāju izstrādāti mācību materiāli. Informatīvi materiāli bilingvālu bērnu vecākiem. Nodrošināta interaktīvā mācību materiāla „Latvija laikā un telpā” 2.daļas izstrāde. Latvisko tradīciju mācību materiāli diasporas bērniem. Izstrādāti latviešu valodas funkcionālo līmeņu apraksti bērniem un pusaudžiem. Izstrādāts mācību līdzeklis latviešu literatūras apguvei diasporas vasaras vidusskolās	Izstrādāti 4 diasporas pedagogu veidoti mācību un metodiskie materiāli (iesaka diasporas organizācijas – Eiropas Latviešu apvienība, Amerikas Latviešu apvienība un Latviešu apvienība Austrālijā un Jaunzēlandē). Pabeigts projekts „Dzīve divās valodās”; izveidoti 8 informatīvi videomateriāli ievietošanai www.maciunmaci.lv un izplatīšanai sociālajos tīklos; izstrādāts informatīvs materiāls vecākiem. Sagatavota interaktīvā mācību	IZM	LVA	

			materiāla „Latvija laikā un telpā” 13–14 gadus veciem diasporas bērniem latviešu valodas, vēstures un ģeogrāfijas apguvei 3.daļa “Cilvēki un notikumi” (CLIL pieeja). Izdota izglītojoša latvisko tradīciju galda spēle; izstrādāts scenārijs un izveidota izglītojoša animācijas filma par gadskārtām un to svinēšanu . Izveidoti mācību un metodiskie materiāli latviešu valodas apguvei bērniem un pusaudžiem (7-10; 11– 15 gadus veciem bērniem un pusaudžiem A1-A2). Izstrādāts mācību un metodiskais materiāls latviešu literatūras apguvei kultūrvēsturiskajā kontekstā diasporas Garezera vasaras vidusskolas 3.,4. klasei.			
2.1.5.	Digitāli latviešu valodas apguves materiāli pašmācībai un tālmācībai	Izstrādāta interaktīva latviešu valodas kā svešvalodas apguves platforma e-mācību vidē un nodrošināta tās uzturēšana	- tālmācības vides <i>ClassFlow</i> uzturēšana un pilnveide; - pedagogu profesionālā pilnveide darbam interaktīvajā e-mācību vidē; - tālmācības procesa organizēšana <i>ClassFlow</i> vidē; - pašmācības rīka <i>e-laipa</i> izstrāde, attīstība, uzturēšana: programmēšana, izstrādātāju konsultācijas; - mācību materiālu izstrāde			

			pašmācības rīkam <i>e-laipa</i> .			
2.1.6.	Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programma „Bērnu žūrija”	Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programmā iesaistītas dažādas sabiedrības grupas, tai skaitā ārvalstīs dzīvojošie tautieši un viņu ģimenes.	Ik gadu organizēts konkurss „Bērnu žūrija”, iesaistot vismaz 600 bibliotēkas, vismaz 200 skolas Latvijā, vismaz 50 latviešu centrus pasaulē.	KM,	LNB	2020.gada II pusgads
2.1.7.	Latviešu valodas apguves programmas pieaugušajiem	Uzlabota latviešu valodas apguves pieejamība Latvijas iedzīvotājiem, kuriem tā nav dzimtā valoda.	– Katru gadu latviešu valodu apguvušas vismaz 1000 personas; – Īstenoti vismaz 10 projekti; – Personas, kas kārtojušas valodas prasmes pārbaudes eksāmenu VISC un paaugstinājuši valsts valodas prasmes līmeni par vienu pakāpi/skaits gadā: 600	SIF		2020.gada II pusgads
2.1.8.	Latviešu valodas apguves programmas remigrantiem un viņu ģimenes locekļiem.	Nodrošināta latviešu valodas apguves pieejamība tiem Latvijas valsts piederīgajiem un viņu ģimenes locekļiem, kuri Latvijā atgriežas pēc ilgāka ārpus tās robežām nodzīvota laika, un kuriem latviešu valoda nav pirmā vai dzimtā valoda.	Katru gadu: – latviešu valodu apguvušas vismaz 200 personas; – Īstenoti vismaz 4 projekti.	SIF		2020.gada II pusgads
2.1.9.	ES struktūrfondu projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002 „Kompetenču pieeja mācību saturā”	Latviešu valodas prasmes pilnveide, lai nodrošinātu pirmsskolu un mazākumtautību skolu pedagogu valsts valodas prasmju nostiprināšanu C1 līmenī un šo prasmju paaugstināšanu līdz C2 līmenim.	Kursi latviešu valodas pilnveidei profesionālo pienākumu veikšanai paredzēti gan pirmsskolu pedagogiem, gan pēc vajadzības pedagogiem visās izglītības pakāpēs. Izglītoti vismaz 2750 pedagogi.	IZM, LVA		2020.gada II pusgads (Projekts ilgst līdz 2021.gada 31.augustam)
2.1.10.	Latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādes	Noorganizētas Latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādes 8.-9. un 11.-12.klašu skolēniem, Latviešu valodas (izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības	Ik gadu noorganizētas Latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādes 8.-9. un 11.-12.klašu skolēniem, Latviešu valodas (izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību	VISC		2020.gada 2.pusgads. Valsts budžeta ietvaros

		programmu) valsts olimpiāde 7.-8.klašu skolēniem.	izglītības programmu) valsts olimpiāde 7.-8.klašu skolēniem			
2.1.11.	Latviešu valodas kursi trešo valstu pilsoņiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem	Organizēti latviešu valodas kursi, nodrošināta piekļuve latviešu valodas apguvei.		KM	IeM	2020.gada II pusgads
2.2.	Mērķis	Stiprināt Latvijas kultūrtelpu kā sabiedrību saliedējošu pamatu				
2.2.1.	Programmas „Radošā Eiropa” un „Eiropa pilsoņiem”	Nodrošināts atbalsts pilsoniskās sabiedrības, kultūras, radošo jomu un audiovizuālā sektora organizāciju un institūciju projektu īstenošanai	Ik gadu atbalsts sniegts vismaz 8 dažādiem projektiem.	KM		2020.gada II pusgads
2.2.2.	Starpkultūru komunikācijas kursi dažādu profesiju pārstāvjiem	Uzlabotas iesaistīto speciālistu daudzveidības pārzināšanas un starpkultūru dialoga prasmes	Starpkultūru komunikācijas mācībās iesaistīti vismaz 200 dažādu jomu speciālisti	KM	IeM	2020.gada II pusgads
2.2.3.	Mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanas un attīstības atbalsta programma. (LNKBA, kultūras vēstnieki, radošās nometnes, kultūras festivāls)	Nodrošināts atbalsts mazākumtautību kultūras saglabāšanai un attīstībai. Mācību programmā sagatavoti kultūras vēstnieki – dažādu kultūru pārstāvji, kas pēctecīgi nodrošina kultūru dažādības apzināšanu un starpkultūru dialogu Latvijas reģionos. Nodrošināta mazākumtautību kultūras biedrību dalība Latvijas kultūras telpā un Latvijas sabiedrība iepazīstināta ar dažādu tautu tradīcijām.	Ik gadu nodrošināts atbalsts mazākumtautību kultūras biedrībām organizēta vismaz viena radošā nometne mazākumtautību kultūras biedrību vadītājiem. Ik gadu kultūras vēstnieku programmā iesaistīti vismaz 20 dažādu kultūru pārstāvji. Periodā organizēts vismaz viens mazākumtautību kultūras festivāls, iesaistītas vismaz 50 mazākumtautību biedrības, iesaistīti vismaz 500 dalībnieki.	KM, LNKC, LNKBA		2020.gada II pusgads
2.2.4.	Mazākumtautību un latviešu jauniešu sadarbības programma	Latvijā dzīvojošo mazākumtautību pilnvērtīga iekļaušanās Latvijas sabiedrībā un piederības sajūtas Latvijas valstij stiprināšana, Latvijas mazākumtautību etniskās unikalitātes pienesuma Latvijas sabiedrības kopējam labumam veicināšana.	– īstenoti vismaz 5 projekti gadā; – aktivitātēs iesaistīti vismaz 400 bērnu/jaunieši.	SIF		2020.gada II pusgads

2.2.5.	Suitu un līvu kultūras saglabāšana	Nodrošināta suitu un līvu tradīciju pēctecība un saglabāšana, veidojot Latvijas kultūrtelpas unikalitāti	Katru gadu īstenots vismaz viens pasākums līvu un suitu kultūras saglabāšanai	KM		2020.gada II pusgads
2.2.6.	Starpkultūru dialogs Latgales reģionā	Uzlabota dažādu tautību iedzīvotāju izpratne par Latvijas kultūrtelpas vienojošajām vērtībām	Katru gadu īstenoti regulāri pasākumi Latgales reģiona iedzīvotājiem par vienojošām Latvijas vērtībām.	KM		2020.gada II pusgads
2.3.	Mērķis	Stiprināt piederības sajūtu Latvijai un vienotu vēsturisko vērtību apzināšanos				
2.3.1.	Pasākumu cikls „Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons”	Iniciatīvas mērķis ir sekmēt bērnu un jauniešu pilsonisko aktivitāti, piederību savai skolai, vietējai kopienai un valstij. Tā aptver atšķirīgas darbības jomas – Latvijas vēstures izzināšanu, tradīciju un kultūras vērtību popularizēšanu, vides pētīšanu un kopšanu, sociāli nozīmīga darba veikšanu, radošu un inovatīvu ideju ieviešanu, kā arī daudzpusīgu sadarbību – starp dažādām paaudzēm, starp skolu un pašvaldību, skolu un NVO, skolu un uzņēmējiem.	2.posms – „Strādājam Latvijai” Labo darbu festivāli piecos Latvijas reģionos 3.posms – Labo darbu festivāls – izstāde „Ceļā uz nākamo simtgadi”, projekta noslēguma pasākums	VISC	Pašvaldības	2019.gada 2.pusgads KM budžeta apakšprogramma “Latvijas Valsts Simtgades programma” (MK 18.08.2016. sēdes protokola Nr.41 13.punkts)
2.3.2.	Tradīciju pēctecības un paaudžu sadarbības programma iesaistot Latvijā un ārvalstīs dzīvojošos tautiešus.	Nodrošinātas zināšanas par Latvijas kultūru un tradīcijām, veicināta paaudžu sadarbība un zināšanu pēctecība diasporā Nodrošināta Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšana un attīstība ārpus Latvijas teritorijas, nodrošināta profesionālās mākslas pieejamība ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem.	Organizētas 3x3 un 2x2 nometnes, Semināros sagatavoti koru un deju kolektīvu vadītāji Organizētas mākslas izstādes, koncerti u.c. kultūras pasākumi diasporas mītnes zemēs.	KM		2020.gada II pusgads
2.3.3.	Diasporas jauniešu saiknes stiprināšana ar Latviju	Nodrošināta diasporas jauniešu dalība jaunatnes jomas pasākumos Latvijā; - Nodrošināta diasporas jaunatnes darbinieku pieredzes apmaiņa	Dalība Starptautiskajā Jaunatnes dienā un mācības par brīvprātīgo darbu, sniegtas iespējas brīvprātīgā darba veikšanai jaunatnes jomas pasākumos - Pieredzes apmaiņas seminārs Latvijas Jauniešu galvaspilsētā	IZM	Pašvaldības	2020.gada II pusgads

2.3.4.	Diasporas un Latvijas bērnu kopējās nometnes Latvijā.	Organizētas diasporas un Latvijas bērnu kopējās nometnes Latvijā.	– Īstenoti vismaz 10 projekti gadā; – Nometnēs ik gadu piedalījušies vismaz 200 bērni no diasporas un vismaz 100 bērni no Latvijas.	KM	SIF	2020.gada II pusgads
2.3.5.	Izglītojošas programmas sabiedrībai, tai skaitā bērniem un jauniešiem par Latvijas vēsturē nozīmīgiem notikumiem.	Uzlabotas sabiedrības zināšanas par Latvijas vēsturi un nodrošinātas izglītojošas programmas par Latvijas vēsturē nozīmīgiem notikumiem. Veicināta vienojošas atceres kultūras veidošanās	Katru gadu īstenotas vismaz 20 izbraukuma lekcijas uz Latvijas reģioniem (skolās, bibliotēkās, muzejos).	KM		2020.gada II pusgads
2.3.6.	Pastāvīga vēsturnieku grupa Latvijas vēstures faktu skaidrošanai pamatojoties uz pierādījumu balstītu informāciju.	Uzlabota sabiedrības izpratne par Latvijas vēsturi, nodrošināta pastāvīgas vēsturnieku grupas darbība un regulāra nepatiesu vēstures faktu atspēkojošas informācijas sagatavošana un publicēšana.	Katru gadu nodrošinātas vismaz 12 publikācijas, kurās skaidroti vēstures fakti pamatojoties uz pierādījumu balstītu informāciju.	KM		2020.gada II pusgads
2.3.7.	Kvalitatīva, ērti pieejama un viegli saprotama informācija par naturalizācijas procedūru	- Regulāri organizētas informācijas dienas gan Latvijas lielākajās pilsētās, gan arī reģionos par pilsonības iegūšanas jautājumiem; - Sniegta visaptveroša informācija potenciālajiem pilsonības pretendentiem par tos interesējošajiem jautājumiem; - Informētas nepilsoņu/bezvalstnieku ģimenes par iespēju reģistrēt bērnam Latvijas pilsonību; - Pilnveidotas PMLP pārziņā esošās informācijas sistēmas, kas satur datus par pilsonības iegūšanas un zaudēšanas jautājumiem	- Organizētas informatīvās dienas; - Nosūtītas vēstules par Latvijas pilsonības iegūšanu nepilsoņu bērniem līdz 15 gadu vecumam; - Pilnveidota Pilsonības iegūšanas un zaudēšanas informācijas sistēma atbilstoši PMIF projekta ieviešanas grafikam	IeM (PMLP)		2020.gada II pusgads
2.3.8.	Latvijas nepilsoņu aptauja par attieksmi pret Latvijas pilsonību	Noskaidroti iemesli, kas kavē vai veicina Latvijas nepilsoņu naturalizāciju	- 2019.gadā apkopoti 2018.gadā veiktās aptaujas rezultāti; - 2020.gadā veikta nepilsoņu aptauja par attieksmi pret Latvijas pilsonību	IeM (PMLP)		2020.gada II pusgads

2.4. Mērķis	Stiprināt kvalitatīvu, demokrātisku informācijas telpu un palielināt plašsaziņas līdzekļu lomu integrācijā un nacionālās identitātes stiprināšanā					
2.4.1.	Atbalsts LTV sabiedrības saliedēšanas un nacionālās identitātes stiprināšanai, t.sk. digitālajā vidē.	Internetā sasniegtās sabiedrisko mediju auditorijas paplašināšana, radot jaunu oriģinālsaturu un piemērojot radīto saturu interneta videi, sasniedzot ekonomiski aktīvo auditoriju Latvijā un pasaulē.	400 000 unikālo apmeklētāju mēnesī	NEPLP, LTV, LR		2020.gada II pusgads
2.4.2.	Atbalsts komerciālajām televīzijām un radio sabiedrības saliedēšanas, nacionālās identitātes un valsts valodas pozīcijas nostiprināšanai, nododot sabiedrisko pasūtījumu reģionālajiem un vietējiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem satura radīšanai lokālai mērķauditorijai Latvijas reģionos.	Nodrošināta sabiedriskā pasūtījuma satura veidošana un izplatīšana daudzveidīgām reģionālo un vietējo elektronisko plašsaziņas līdzekļu mērķauditorijām reģionos.	Nodrošināta sabiedriskā pasūtījuma veidošana un izplatīšana 1 reģionālā/vietējā TV un 2 radio reģionālās/vietējās radio raidorganizācijās	NEPLP, komerciālie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi		2020.gada II pusgads
2.4.3.	Atbalsts LR sabiedrības saliedēšanas un nacionālās identitātes stiprināšanai.	Mazākumtautību auditorijas sasniegšana, nodrošinot atbilstoša oriģinālsatura veidošanu, piemērošanu un izmantošanu lietotājiem aktuālās platformās, t.sk. LR4. Diasporas auditorijas sasniegšana, nodrošinot atbilstoša oriģinālsatura veidošanu, piemērošanu un izmantošanu lietotājiem aktuālās platformās. Auditorijas sasniegšana reģionos, īpaši Latgalē, nodrošinot atbilstoša oriģinālsatura veidošanu, piemērošanu un izmantošanu lietotājiem aktuālās platformās.	LR4 darbība LR1 saliedējoša satura programmas regulāri visu gadu Raidījumi LR1 programmā diasporas auditorijai (21.gs. latvietis) periodiski visu gadu Latgales kultūras identitāti atspoguļojošs saturs LR1 periodiski visu gadu	NEPLP, LR		2020.gada II pusgads

3. Rīcības virziens – Jauna integrācijas politikas pārvaldības un koordinācijas modeļa izveide						
<u>3.rīcības virzienā definētās politikas rezultāti:</u>		- Datos un pierādījumus balstītas sabiedrības saliedētības politikas izstrādei izveidota situācijas monitoringa sistēma - Ir nodrošināta tieša mērķgrupas iesaiste jauno politikas plānošanas dokumentu izstrādē, „cilvēkorientētu” pakalpojumu sniegšanai - Izveidots sadarbības modelis ar pašvaldībām u.c. iesaistītajām institūcijām - Izstrādāts jauns integrācijas politikas īstenošanas modelis - Iedzīvināta regulāra stratēģiskā komunikācija				
<u>Politikas rezultatīvie rādītāji:</u>		- Izveidota situācijas monitoringa sistēma (nepieciešamo pētījumu loks, pārklājums un īstenošanas biežums); - Veikti regulārie situācijas monitoringa pētījumi atbilstoši izstrādātajai sistēmai; - Jaunā kvalitātē izstrādātas sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes 2020.- 2025.gadam; - Katru gadu īstenoti vismaz 2 inovatīvi sabiedrības integrācijas instrumenti, lai sasniegtu grūti sasniedzamas sabiedrības grupas vai problēmas - Regulāra sadarbība ar pašvaldībām, izglītības iestādēm un citiem partneriem; - Pieaudzis to pašvaldību skaits, kurās ir izstrādātas sabiedrības integrācijas stratēģijas un atbalsta mehānismi.				
Nr.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
3.1. Mērķis	Nodrošināt datos balstītas politikas plānošanu					
3.1.1.	Pilsoniskās sabiedrības attīstības monitorings, ietverot sabiedrības integrācijas mērķa grupu datus.	Nodrošināts regulārs pilsoniskās sabiedrības attīstības monitorings.	Veikts pētījums par NVO sektoru un pilsoniskās sabiedrības attīstību.	KM		2020.gada II pusgads
3.1.2.	Iedzīvotāju attieksmju un pasaules uzskatu raksturojoši mērījumi	Nodrošināts pārskats par iedzīvotāju attieksmēm pret dažādām norisēm, kas saistītas ar sabiedrības integrāciju	Veikts pētījums ar sabiedrības attieksmēm un pasaules uzskatiem.	KM		2020.gada II pusgads
3.2. Mērķis	Attīstīt inovatīvas metodes un instrumentus integrācijas politikas ieviešanai					
3.2.1.	Baltijas integrācijas hakatons	Nodrošināta Latvijas līdzdalība Baltijas valstu sadarbības programmā, veicināta sabiedrības saliedētība Baltijas valstīs.	Katru gadu vismaz 30 Latvijas aktīvi pilsoniskās sabiedrības pārstāvji iesaistīti jaunu metožu izstrādē.	KM		2020.gada II pusgads
3.2.2.	Inovatīva integrācijas plānošanas	Apzināti sabiedrības viedokļi par	Organizētas domnīcas jaunu	KM		2020.gada II

	instrumenta izstrāde un ieviešana, iesaistot sabiedrību	nepieciešamajām rīcībām saliedētas sabiedrības veidošanā.	pieeju izstrādei, analizēti dati un izstrādāti un aprobēti jaunu metožu prototipi.			pusgads
3.2.3.	Interaktīvas NVO e-platformas pilnveide	Nodrošināta ērti lietojama, aktuāla informācija par pasākumiem sabiedrības saliedētības jomā.	Izstrādāta un aprobēta metodoloģija regulārai informācijas sagatavošanai un publicēšanai	KM		2020.gada II pusgads

III. Teritoriālā perspektīva

Plāns paredz rīcību visos pārvaldes līmeņos, gan nacionālā, gan reģionālā un lokālā.

IV. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

Kopsavilkums par plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamo valsts un pašvaldību budžeta finansējumu, *euro*

Uzdevums	Pasākums	Budžeta resors	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā plānotais finansējums		Nepieciešamais papildus finansējums				Pasākuma īstenošanas gads (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)
				2019.gads	2020.gads	2019.gads	2020.gads	turpmākajā laikposmā līdz pasākuma pabeigšanai (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)	turpmāk ik gadu (ja pasākuma izpilde nav terminēta)	
		Finansējums plāna realizācijai kopā								
		tajā skaitā								
		08. Sabiedrības integrācijas fonds		31 303	31 303	784 536	748 271			
		15. Izglītības un zinātnes ministrija		46 797 152	5 095 056	658 325	588 325			
		22. Kultūras ministrija		1 173 048	1 173 048	791 952	821 952			
		47. Radio un televīzija		383 196	383 193	0	0			
1.rīcības virziens										
1.1.mērķis										
1.1.	1.1.1.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	30 000	30 000	0	0		30 000	
1.1.	1.1.4.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	70.15.00 „ „	2 601 022	2 601 022	588 325	588 325			

1.2.mērķis										
1.2.	1.2.1.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „	200 000	200 000	0	0			
1.2.	1.2.1.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	855 909	855 909	423 575	423 575		1 279 484	
1.2.	1.2.4.	08. Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”	0	0	494 122	494 122			
1.3.mērķis										
1.3.	1.3.2.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	2 000	2 000		2 000	
1.3.	1.3.3.	08. Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”	0	0	36 265	0			
1.3.	1.3.5.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „ ESF finansējums	33 840 519	0	0	0			2022.gada II pusgads
1.3.	1.3.5.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „ valsts budžeta finansējums	5 971 857	0	0	0			2022.gada II pusgads
1.3.	1.3.6.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	63.08.00 „ESF projektu un pasākumu īstenošana”	1 951 090	1 409 120	0	0			2020.gada II pusgads
2.rīcības virziens										
2.1.mērķis										
2.1.	2.1.2.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „	402 796	407 796	0	0			2020.gada II pusgads

2.1.	2.1.3.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „	113 275	132 067	0	0			2020.gada II pusgads
2.1.	2.1.4.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „	72 635	97 635	0	0			2020.gada II pusgads
2.1.	2.1.5.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	xx.xx.xx „ „	189 108	259 108	70 000	0			2020.gada II pusgads
2.1.	2.1.6.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	43 000	43 000		43 000	
2.1.	2.1.7.	08. Sabiedrības integrācijas fonds	02.00.00 „Latvijas NVO fonda un latviešu valodas apguves programmas”	0	0	220 000	220 000			
2.1.	2.1.8.	08. Sabiedrības integrācijas fonds	03.00.00 „Remigrācijas atbalsta programma”	0	0	34 149	34 149			
2.1.	2.1.9.	15. Izglītības un zinātnes ministrija		1 396 700	0	0	0			2021.gada II pusgads
2.2.mērķis										
2.2.	2.2.3.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	44 000	44 000	40 000	70 000		84 000	
2.2.	2.2.4.	08. Sabiedrības integrācijas fonds	01.00.00 Sabiedrības integrācijas fonda vadība	31 303	31 303	0	0			
2.2.	2.2.5	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	20 000	20 000	0	0		20 000	
2.2.	2.2.6.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības	10 000	10 000	0	0		10 000	

			pasākumi”							
2.3.mērķis										
2.3.	2.3.1.	15. Izglītības un zinātnes ministrija		48 150	7 100	0	0			2020.gada II pusgads
2.3.	2.3.2.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	26 623	26 623	159 377	159 377		186 000	
2.3.	2.3.3.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	„Jaunatnes politikas valsts programma”	10 000	0	0	0			2020.gada II pusgads
2.3.	2.3.4.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	156 516	156 516	0	0		156 516	
2.3.	2.3.5.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	30 000	30 000	14 000	14 000		44 000	
2.3.	2.3.6.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	30 000	30 000		30 000	
2.4.mērķis										
2.4.	2.4.1.	47. Radio un televīzija	03.01.00 apakšprogramm a „Latvijas Televīzijas programmu veidošana un izplatīšana”	121 005	121 005	0	0		121 005	
2.4.	2.4.2.	47. Radio un televīzija	04.00.00 programma „Komerčiālās televīzijas un radio”	71 144	71 144	0	0		71 144	
2.4.	2.4.3.	47. Radio un televīzija	02.00.00 programma	191 047	191 047	0	0		191 047	

			„Latvijas Radio programmu veidošana un izplatīšana”							
3.rīcības virziens										
3.1.mērķis										
3.1.		22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	50 000	50 000		50 000	
3.2.mērķis										
3.2.		22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	30 000	30 000		30 000	

Kultūras ministre

Vīza: Valsts sekretāre

D.Melbārde

D.Vilsone

Kleinberga 67330309
Anita.Kleinberga@km.gov.lv
 Robežniece 67330325
Gunta.Robezniece@km.gov.lv
 Zorgenfreija 67330329
Anita.Zorgenfreija@km.gov.lv
 Kretalovs 67330312
Deniss.Kretalovs@km.gov.lv